

Per Berggrén • Inger Berggrén • Anders Blomqvist

STADSTRÄD GÅR DEN I KARLSTAD

THE CITY GARDEN IN KARLSTAD

Per Berggrén • Inger Berggrén • Anders Blomqvist

Varmt tack till...

Karlstads kommun

som gjort det möjligt att framställa denna bok efter ett medborgarförslag.

A warm thank you to...

The City of Karlstad

who made this book possible thanks to a citizen's proposal.

STADSTRÄDGÅRDEN I KARLSTAD

E-förslag Emelie Nilsson

Bilder, texter och layout Inger och Per Berggrén

Historiska och botaniska uppgifter Anders Blomqvist

Korrekturläsning och granskning av växtnamn Kjell Furberg

Rådgivare Jonas Grund och Kiki Gillenäs

Översättning till engelska Neill Dronsfield

Förlag Per Berggrén 2019

Tryck: CityTryck i Karlstad AB, 2019

ISBN 978-91-982491-4-9

THE CITY GARDEN IN KARLSTAD

Online proposal made by Emelie Nilsson

Photographs, text and layout by Inger and Per Berggrén

Historical and botanical research by Anders Blomqvist

Proof reading and checking plants' names Kjell Furberg

Advisers Jonas Grund and Kiki Gillenäs

Translation to English by Neill Dronsfield

Published by Förlag Per Berggrén 2019

Printed by CityTryck i Karlstad AB, 2019

ISBN 978-91-982491-4-9

Huvudentrén.
The main entrance.

CONTENT

6	Preface
8	Introduction
10	The City Garden in Karlstad
18	Seasons
90	A park that is alive
110	A selection of trees and shrubs
184	City cultivation
194	History and maps
210	Thank You
211	Carlstads-Gillet
212	Sources

INNEHÅLL

7	Förord
9	Inledning
10	Stadsträdgården i Karlstad
18	Årstider
90	En levande park
110	Träd och buskar i urval
184	Stadsodling
194	Historik och kartor
210	Tack
211	Carlstads-Gillet
212	Källor

PREFACE

Many Swedish cities have a city garden, often rather neglected. But only Karlstad has a complete arboretum right in the middle of the city. Karlstad's City Garden is a place where everyone can become familiar with trees from all over the world, through the changing of the seasons and the passing of the years. Like we humans, each individual tree makes its own journey from young plant to towering, strong individual, eventually becoming an aging, knotty figure bearing many annual rings. As a returning visitor to the City Garden, it is a fine thing to follow this journey.

But the City Garden is not only trees. For over 150 years it has been a green, public living space for rest, companionship and recreation. Documentation is an unbeatable way to preserve memory – and that which lives on in memory is valued higher than that which is forgotten. One simply becomes more careful. This book, therefore, with its link to the history of the garden is a good assurance of the preservation, maintenance and development of Karlstad's City Garden.

Varberg, November 30, 2018

Christina Fryle

The author of the preface

Christina Fryle is well known in gardening circles and has long experience as a journalist. She is now the editor of the journal Trädgårdsamatören produced by Sällskapet Trädgårdsamatörerna (STA). Her own garden in Varberg was open to the public for many years. Christina is the author of *Trädgårdsliv – människor och deras trädgårdar*, which was published in 2008 and includes a chapter about Anders Blomqvist and his magnolia garden.

FÖRORD

Många svenska städer har en stadspark, ofta ganska styvmoderligt behandlad. Men det är nog bara Karlstad som mitt i den centrala staden har ett fullfjädrat arboretum – Stadsträdgården. En gemensam plats där alla kan bekanta sig med träd från hela världen, genom årstidernas skiftningar och årens gång. Precis som vi människor, gör varje enskilt träd sin egen resa från ung nysatt planta till reslig och stark individ, för att så småningom bli en åldrande knottig gestalt med många årsringar. Det är en fin sak att som återkommande besökare i Stadsträdgården få vara med på den resan.

Men Stadsträdgården är inte bara träd. I över 150 år har den varit ett publikt grönt vardagsrum för vila, umgänge och rekreation. Dokumentation är ett oöverträffat sätt att bevara minnen – och det som lever kvar i minnet värderas högre än det som har fallit i glömska. Man blir helt enkelt mer aktsam. Därför är den här boken med sin länk till trädgårdens historia en bra försäkring om både bevarandet, underhållet och utvecklingen av Stadsträdgården.

Varberg den 30 november 2018

Christina Fryle

Presentation av förordets författare

Christina Fryle är välkänd i trädgårdskretsar och har lång erfarenhet som journalist och numera som chefredaktör för Sällskapet Trädgårdsamatörernas (STA) medlemstidning Trädgårdsamatören. Hennes trädgård i Varberg var en öppen visningsträdgård under många år. Hon är medförfattare till boken *Trädgårdsliv – människor och deras trädgårdar*, som kom ut 2008, där ett kapitel handlar om Anders Blomqvist och hans magnoliaträdgård.

Christina Fryle.
Foto Leif Fryle.

INTRODUCTION

Created in the middle of the 19th century, Karlstad's City Garden, with over 800 species from throughout the northern hemisphere, is unique in Sweden. For almost a century it was a meeting place for the people of Karlstad. Unfortunately, an arson attack destroyed a much-loved restaurant on the site in the late 1950s and the garden became largely forgotten. Parts of the land were used for new buildings.

Eventually, municipal leaders saw the benefit of a green oasis in the heart of the city. In 1993, Anders Blomqvist, a dendrologist, and Alf Hevelius, a parks engineer, were assigned to restore the City Garden. What we see today is the result of their work.

A park is a living organism, changing from year to year. Plants disappear, new ones grow in their place.

In this book we show a selection of plants that might inspire a visit to Karlstad's City Garden or attempts at cultivation at home.

Karlstad, February 2019

Per Berggrén   Inger Berggrén   Anders Blomqvist

INLEDNING

Karlstads stadsträdgård, som anlades i mitten av 1800-talet, är med över 800 arter från hela norra halvklotet unik i sitt slag i Sverige. Under nästan etthundra år var den en samlingspunkt för stadens invånare. Genom ett pyromandåd brann en mycket omtyckt restaurang ned i slutet av 1950-talet och hela parken föll mer eller mindre i glömska. Delar togs i anspråk för nya byggnader.

Kommunens beslutsfattare fick emellertid upp ögonen för värdet av en grön lunga mitt i staden. År 1993 gavs dendrologen Anders Blomqvist och parkingenjören Alf Hevelius i uppdrag att restaurera Stadsträdgården. Det är resultatet av detta vi ser i dag.

En park är en levande organism, som förändras från år till år. Växter försvinner och andra kommer till. Med den här boken visar vi ett urval av parkens växter som kanske kan uppmuntra till besök och ge inspiration till egna odlingar.

Såväl vetenskapliga som svenska växtnamn följer Svensk Kulturväxtdatabas (Skud) rekommendationer.

Karlstad i februari 2019

Per Berggrén   Inger Berggrén   Anders Blomqvist

STADS- TRÄDGÅRDEN I KARLSTAD

THE CITY GARDEN
IN KARLSTAD

Magnolia x loebneri 'Leonard Messel',
hybridmagnolia

THE CITY GARDEN

The City Garden in Karlstad lies on what was once wetlands covered with insects that could spread malaria. To avoid sanitation problems in the city, the land was drained and the City Garden was established in the middle of the 19th century.

When the City Garden was laid out, the planners aimed to grow an extensive variety of plant species. This ambition was maintained during the restoration of 1993, resulting in an exceptional botanical collection. Today the park is an arboretum that covers 5.5 hectares and contains more than 800 species.

The original plan for the City Garden was that it should be both a garden in which products were grown for sale, and a park showing what could be grown in the Nordic climate. A gardening school would also be established in association with the new garden.

Over time the gardening school was closed and commercial cultivation came to an end. What is left is the unique park. The name, City Garden, is still the same and stands for the entire site, which now includes cultivation facilities for the rest of the city.

STADSTRÄDGÅRDEN

Stadsträdgården ligger i ett område som från början var sankmark med insekter som kunde sprida malaria. För att undvika en sanitär olägenhet för staden dikades marken ut och Stadsträdgården etablerades i mitten av 1800-talet.

När Stadsträdgården anlades satsade man på ett växtmaterial med stor artrikedom. Detta följdes sedan upp vid restaureringen 1993 vilket gör parken enastående i sitt slag. Den är i dag ett arboretum på 5,5 hektar och innehåller mer än 800 arter.

Förutsättningarna för Stadsträdgården var att en anläggning med både försäljning av trädgårdsprodukter, och en park, som visade vad som kunde odlas i vårt klimat, skulle finnas. Till detta kunde då även en trädgårdsmästarskola inrättas.

Efter hand som samhället förändrats har skolan lagts ned och trädgårdsdelen spelat ut sin roll. Nu återstår den unika parken. Namnet Stadsträdgården är dock kvar och synonymt med hela anläggningen, som numera även innehåller en stadsodling.

En unik oas mitt i Karlstad

Stadsträdgården är ett omtyckt utflyktsmål. Här kan man lyssna till fågelsång och se vackra blommor, här kan man ströva i lugnet, avskild från all trafik, eller bara sitta och beundra de mäktiga träden och vattenspelet i fontänerna.

I parken finns i dag en kiosk som erbjuder glass och kaffe med dopp. Centralt står en gammal före detta gaslykta. Denna lykta och ytterligare fyra stod ursprungligen på Hamntorget strax öster om trädgården. De andra lyktorna är placerade vid rådhuset på Stora torget.

A unique oasis in the heart of Karlstad

The City Garden is a very popular destination. You can hear birdsong and see beautiful flowers, stroll in peace away from the traffic, or just sit down and admire the impressive trees and the water playing in the fountains.

Today the park is home to a kiosk selling ice cream and snacks. An old gas streetlamp stands in the middle. This lamp and four others stood originally nearby on Hamntorget. The other streetlamps can now be found outside City Hall on the main square.

ÅRSTIDER

SEASONS

Prunus (Sato-zakura-Gruppen) 'Ama-no-gawa',
japanskt prydnadskörsbär

SEASONS

The bright green spring arrives after the long winter. Magnolia blooms on bare branches, spreading its scent and sending a reminder that warmer times are on their way. During the summer, the park displays its full elegance and the blossoming plants show off their splendour throughout the site. Autumn offers its colourful fireworks as the leaves and fruits of the trees and shrubs change into their autumn colours. Winter snow adds an extra dimension, highlighting the knots and branches of the trees. Some plants defy the frosts and bloom in winter.

ÅRSTIDER

Våren kommer med skir grönska efter den långa vinterperioden. Magnolior blommar på bar kvist, sprider sin väldoft och påminner om att varmare tider nalkas. Under sommaren står parken i full elegans och blommande växter visar upp sin prakt i hela anläggningen. Hösten bjuder på ett fyrverkeri av färger när trädens och buskarnas blad och frukter byter till höstkulörer. Vinterns snö ger växterna en extra dimension. De knotiga trädens grenverk framhävs. Det finns till och med växter som trotsar kylan och blommar vintertid.

VÅR

I Stadsträdgården upplever man de allra första trevande vårtecknen på den södra vallen. Här, i den värmande solen, visar sig krokus, blåstjärna och porslinshyacint, först lite försiktigt och sedan exploderar de i färger. Vårblommorna längre in i Stadsträdgården kommer något senare. Rabatterna fylls med marktäckande växter mellan högre örter som kommer efter hand. Magnoliorna ger ett exotiskt intryck genom sin blomprakt och doft. De japanska körsbärsträden står med rosa kaskader av blommor. Rododendron och azaleor tar vid.

SPRING

In the City Garden, the first tentative signs of spring are to be seen on the southern dike. Here, in the warmth of the sun, *Crocus*, *Scilla* and other herbs appear cautiously to later explode into colour. The spring flowers in the City Garden blossom later on. The flowerbeds are filled with ground-covering species between high-growing herbs. The magnolias create an exotic impression with their magnificent flowers and scents. The Japanese cherry trees delight with their boastful cascades of pink blossom. The rhododendrons and azaleas get going.

Puschkinia scilloides,
porslinshyacint

Scilla luciliae,
stor vårstjärna

Scilla siberica,
rysk blåstjärna

Vårblommor

Det är under våren som Stadsträdgården får nytt liv. Vårblommornas mångfald i alla tänkbara nyanser förvandlar hela parken till en palett med färger.

Spring flowers

During the spring, the City Garden breathes new life. The wealth of the spring flowers in all imaginable nuances of colour converts the entire park into an artist's palette.

Sanguinaria canadensis 'Multiplex',
blodört

Primula elatior,
lundviva

Hepatica nobilis,
blåsippa

Blåsippan växer vilt i skog och mark och blommar tidigt på våren. Den trivs i kalkrik jord och är fridlyst i Sverige.

Hepatica grows wild in the forest and blooms in early spring. It grows on lime-rich soil and is a protected species in Sweden.

Anemone nemorosa,
vitsippa

Vitsippan är vildväxande och blommar tidigt på våren i alla sorters marker utom på de allra kargaste. The wood anemone is a wildflower that blooms in early spring in every soil except the most barren.

Galanthus nivalis,
snödroppor

Crocus vernus,
vårkrokus (vita och violetta)
Crocus x stellaris,
gullkrokus (gula)

Fritillaria meleagris,
kungsängsilja

Fritillaria meleagris 'Alba',
kungsängsilja

Trillium erectum,
purpurtreblad

Trillium grandiflorum,
stort treblad

Sanguinaria canadensis
'Multiplex',
blodört

Denna art växer vilt i norra Nordamerika. Blommar tidigt på våren. Efter blomningen växer bladen upp. Den fylldblomminga sorten är mycket sällsynt och förökar sig via jordstam. This flower grows wild in the north of North America. Blossoms early in spring. Once the flowering is over the leaves emerge. The double cultivar is very rare and reproduces via the rhizome.

Pulsatilla vulgaris,
backsippa

Av backsipporna är den blå vanligast förekommande. Backsipporna växer vilt i Sverige och är fridlysta. Blue is the most common colour of *Pulsatilla*. They grow wild in Sweden and are a protected species.

Pulsatilla vulgaris 'Alba',
backsippa

Anemone blanda,
balkansippa

Utbredning: bergstrakterna i Medelhavsområdet och Kaukasus. Distribution: mountain regions around the Mediterranean and the Caucasus.

Primula elatior,
lundviva

Träden lövas

När björkens tidiga blad är stora som musöron, då är det vår! Då doftar det vår!

Efter en lång vinter upplevs den skira grönskan som ett mirakel. Under några korta veckor slår träden ut sina blommor och blad och skiftar från ljus gulgrönt till mörkare toner av grönt. Flera buskar och träd blommar på bar kvist – körsbär, magnolia och forsythia är några av de tidiga vårmärkena.

Alltför snabbt är den här perioden slut och övergår i försommar.

The leaves appear on the trees

When the early leaves of the birch tree are as large as mouse ears, spring is here! The smell of spring is everywhere!

After a long winter, the bright green colours seem like a miracle. In a few weeks the trees will bloom. The leaves turn from light yellowish green to much darker tones of green. Several shrubs and trees display their blossoms on bare twigs – cherry, magnolia and forsythia are some of the early heralds of spring.

Far too soon, this period ends and turns into early summer.

Vårstädat

En febril aktivitet pågår några tidiga vårveckor i parken för att städa bort alla löv och kvistar efter vintern. Buskar och träd beskärs och vissna stjälkar rensas bort. I rabatterna börjar lökväxternas blommor att komma upp och kompletterande ettåriga vårväxter sätts ut. Dags att möta våren!

Under de gamla träden kan man ströva och beundra deras mäktighet. Mellan bokarna har planterats en mängd olika rododendron och azaleor. Detta har gjorts med största försiktighet för att inte skada bokarnas känsliga rötter.

Spring cleaned

A few weeks of intense activity are required to clean the park from all the leaves and twigs that fell during winter. Shrubs and trees are pruned, and withered plants are cleared. In the flowerbeds, the bulbs are starting to flower and the annual spring plants are planted. Spring is here!

You can stroll under the old trees and admire their magnificence. A large number of rhododendrons and azaleas have been planted between the beech trees. The planting was done with extreme care to avoid damage to the sensitive roots of the beech trees.

Prunus 'Accolade',
prydnadskörsbär

När körsbärsträden blommar känner man sig nästan förflyttad till Japan. When the cherry trees bloom, you can imagine you are in Japan.

Prunus x yedoensis 'Ivensii',
tokyokörsbär

Tulpaner och balkansippor är spridda runt Stadsträdgården i rabatter med olika vårblommor.
Tulips and Balkan anemone.
Flowerbeds filled with different spring flowers can be found all over the City Garden.

Under några vårveckor fylls rabatten runt fontänen av tulpanblomning. Årets färg 2018 var lila i olika nyanser.
During a few weeks in spring, the flowerbeds around the fountain are filled with tulips. In 2018, the tulips were different shades of lilac.

SOMMAR

Ett besök i Stadsträdgården under sommaren ger många olika intryck. En speciell känsla infinner sig när man får komma hit och uppleva lugnet och den avstressande miljön. Trots att parken ligger mellan järnvägen och de stora trafiklederna avskärmar växtligheten störningar från omgivningen. Stadsträdgården är en mötesplats för alla åldrar och har stor betydelse för de boende i närheten.

SUMMER

A trip to the City Garden during summer will create many different impressions. Most prominent is the special feeling of stress-free peace and quiet. Even though the City Garden is located right between the railway line and busy city roads, the plants and trees screen off the murmur of traffic. The City Garden is a meeting place for all ages and is of great importance for people who live close by.

Dahlia x pinnata,
dekorativedahlia

Släktet uppkallat efter den svenske botanikern
Anders Dahl som levde på 1700-talet.
This genus is named after the Swedish botanist
Anders Dahl, who lived in the 18th century.

Svalkande lövsalar

Mellan de mäktiga gamla träden bildas lövsalar som bidrar till att skapa svalka under varma sommark dagar. Det är främst i den norra delen som man kan vandra mellan bokar, almar och exotiska träd och beundra det vackra lönverket.

Cooling halls of leaves

Between the mighty old trees, the leaves form halls of shade that cool down summer's heat. In the north of the park you can walk among beech, elm and exotic trees and admire the wonderful landscape of leaves.

Härliga promenadstråk

På gångar promenerar man genom parken och upplever alla dess olika växter och träd i rabatter eller friväxande i gräsmattan. Hela parken är handikappanpassad.

Wonderful walks

You can follow the paths through the park and enjoy the variety of plants and trees flourishing in the flowerbeds or growing freely in the grass. There is access for the disabled throughout the City Garden.

Prunkande rabatter

Varje år ordnas utplanteringsväxterna i Karlstad efter ett speciellt tema i blom- och bladfärger. Stadsträdgården får den största planteringen med alla växter som kan förekomma i staden. På andra ställen finns ett urval av sorter i olika arrangemang.

Blazing flowerbeds

Every year, the arrangement of plants in Karlstad's public places is based on a special theme expressed in colours and different species. The City Garden receives the largest delivery of fresh plants, which includes all of the varieties that are grown for the city. Arrangements of selected plants appear elsewhere throughout Karlstad.

Pioner

Pionsläktet har över trettio olika arter spridda över Asien, Nordamerika och Europa. Busk-pionen är Kinas nationalblomma. Stadsträdgården har flera pionarter, såväl ved- som örtartade.

Peonies

There are over thirty different species of peonies spread across Asia, North America and Europe. The tree peony is China's national flower. The City Garden has several different species of peony, both woody and herbaceous.

Paeonia veitchii,
rosenpion (till vänster)

Paeonia x hybrida,
herrgårdspion (till höger)

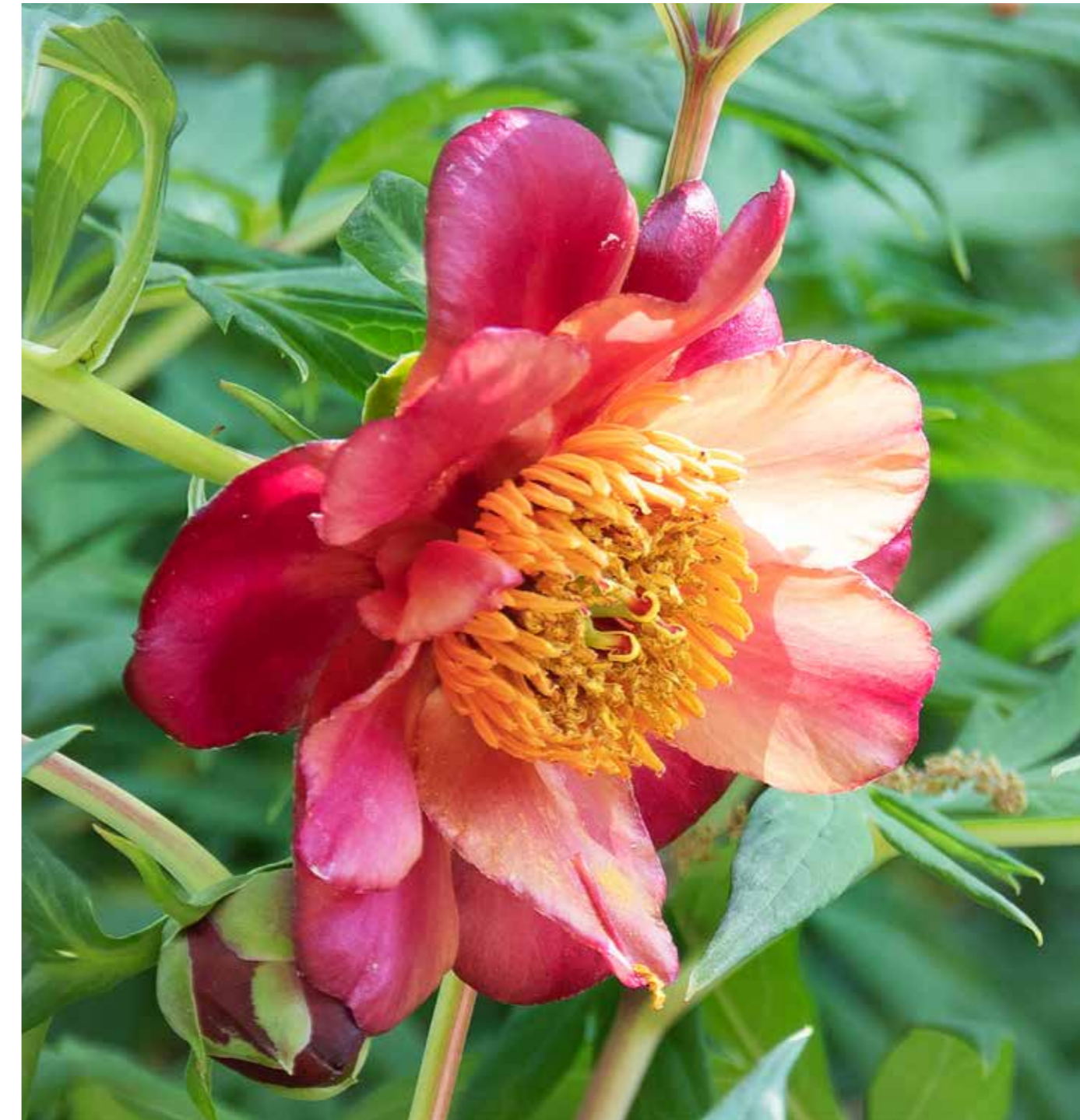

Paeonia ludlowii,
tibetansk buskpeon

Utbredning: Tibet.
Distribution: Tibet.

Buskpeonier finns i ett
antal kulörer och former.
Den här gulblommiga
arten är ovanlig.
Tree peonies come in
different colours and
forms. Peonies with yel-
low flowers are rare.

Paeonia delavayi,
småbuskpeon

Utbredning: Kina.
Distribution: China.

Eryngium x zabelii,
praktmartorn

Den i Sverige vildväxande arten martorn är fridlyst och växer på torra sandområden i närheten av vatten.

A wild species of the *Eryngium* genus grows in dry sandy areas and is protected.

Alchemilla mollis,
jättedaggkäpa

En art i daggekåpesläktet med utbredning från Karpaterna till Kaukasus. Den i Sverige vilda arten daggekåpa växer på ängsmark.

A species of the *Alchemilla* genus. Its distribution is from the Carpathians to Caucasus. The wild species grows in meadow land in Sweden.

Liljor

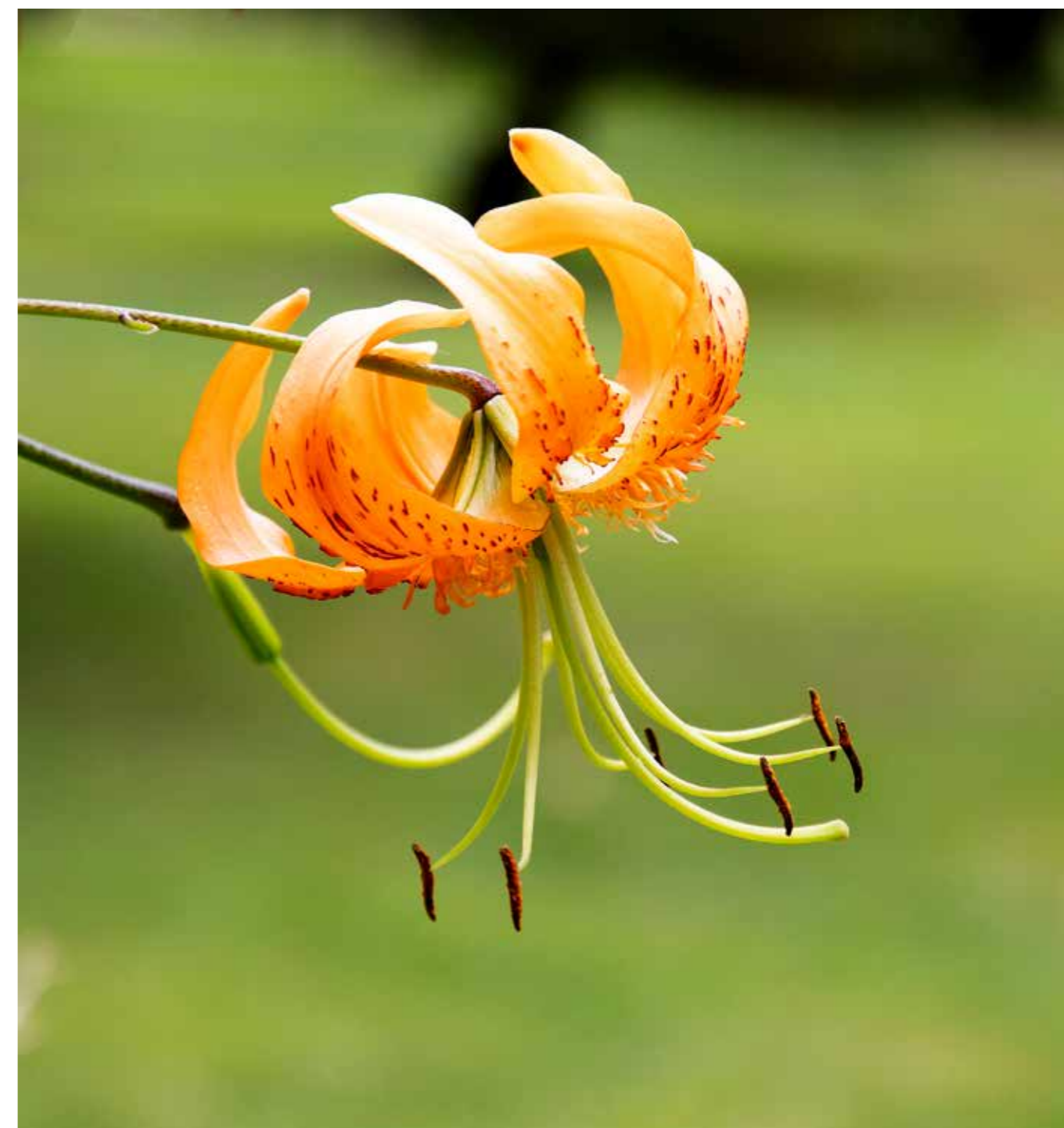
Det finns över 100 arter av liljor spridda över den norra tempererade zonen.

Lilies

There are over 100 species of lily spread across the northern temperate zone.

Lilium martagon,
krollilja

Lilium henryi,
orangelilja

Rosor

Omgärdad av en bokhäck och med ingångar från tre håll ligger Rosengården. I mitten finns skulpturen KÄLLAN av Ditte Reijers.

Roses

Surrounded by beech hedges, the rose garden has three entrances. In the middle of the rose garden is a sculpture by Ditte Reijers, called KÄLLAN (the well).

Rosa GRACE ('Auskeppy'), modern buskros

Rosa 'Schneewittchen', polyantaros

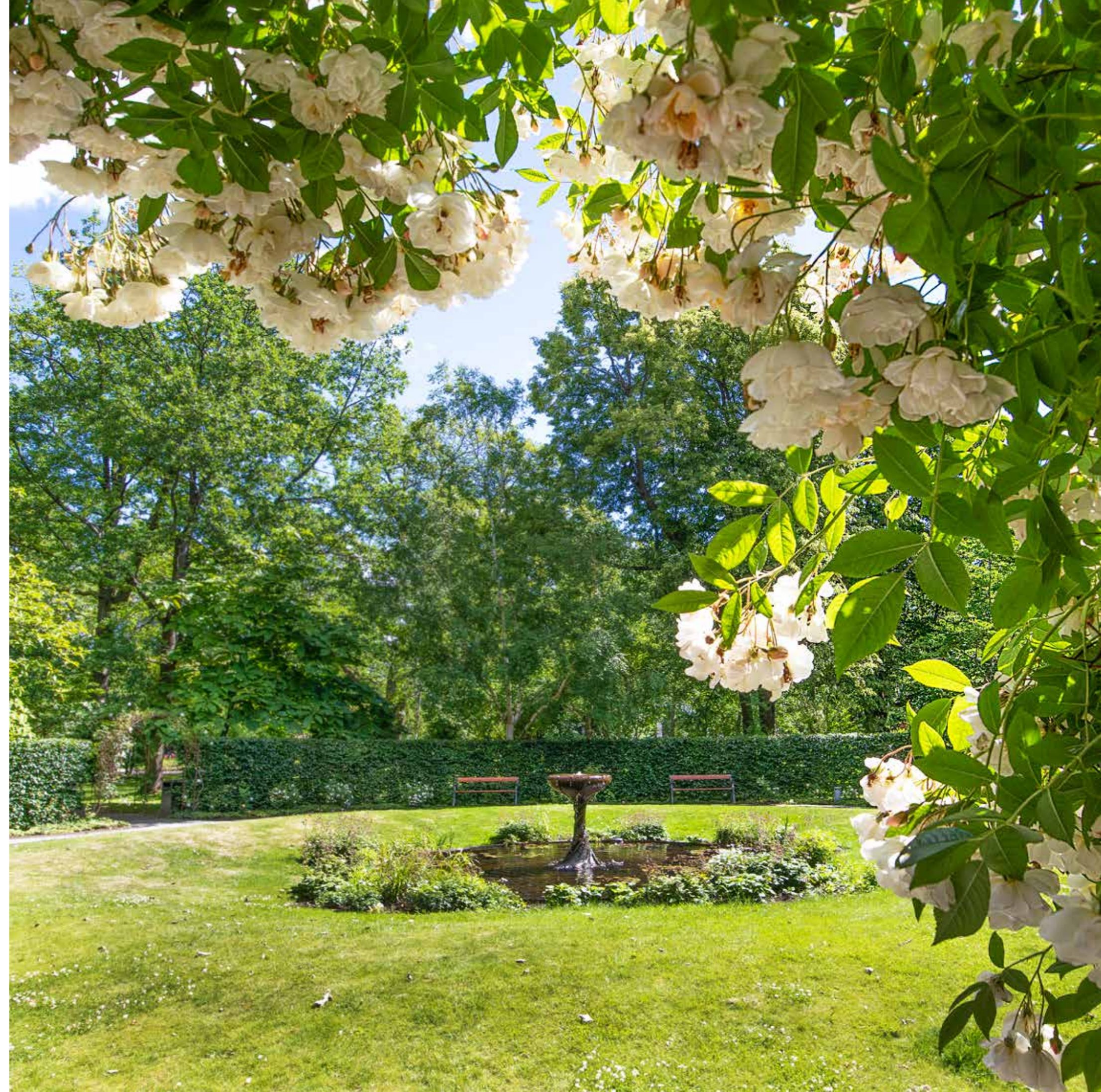

Rosa 'Morden Sunrise', modern buskros

Rosa helena, honungsros

Rosa 'Mme Alfred Carrière', noisette-ros

HÖST

Den gamla boken vid entrén till Stads-
trädgården välkomnar besökaren med
makalösa färger på hösten.

AUTUMN

The old beech tree at the entrance to the
City Garden welcomes visitors with some
amazing colours in autumn.

Fagus sylvatica,
bok

Höstfärger

När trädgården restaurerades i mitten av 1990-talet valdes medvetet växter med vackra och intensiva höstkulörer. Träd och buskar har färgsprakande lövverk och intressanta fröställningar och frukter.

Autumn colours

When the City Garden was restored in the 1990s, plants with vibrant autumn colours were deliberately chosen. Trees and shrubs display fabulous palettes of colour and fascinating fruits and seeds.

Höstpromenad

Ekallén och hela Stadsträdgården i höstskrud upp-
muntrar till promenader som ger helt nya intryck.

A walk in autumn

The row of oak trees and the City Garden in its au-
tumn finery encourage walks that give totally new
impressions.

Höstblommor

De blommor som nu ses i parken kan blomma ända fram till den första frosten.

Autumn flowers

The flowers that appear now can bloom until the first frost.

Symphotrichum novi-belgii,
höstaster

Gentiana asclepiadea,
knippgentiana

Kirengeshoma palmata,
vaxklocka

Utbredning: Korea
och Japan.
Distribution: Korea
and Japan.

Hydrangea involucrata,
svepehortensia

Utbredning: Japan.
Distribution: Japan.

*Heptacodium
miconioides*,
jasmintry

Utbredning: Kina.
Distribution: China.

Jasmintry är en släkting till kaprifol. Den påträffades i Kina 1907 och ansågs mycket ovanlig. Den blommar sent på hösten och är omtyckt i odlingar och trädgårdar där den sprider sin väldoft.

A species that is related to honeysuckle discovered in China in 1907, and considered to be very rare. *Heptacodium miconioides* blooms late in autumn and is much loved in parks and gardens for its wholesome scent.

Vackra bär

Bärens färger lyser upp i höstmörkret.

Beautiful berries

The colours of berries lighten up in the darkness of the autumn.

Actaea erythrocarpa,
röd trolldruva

Actaea pachypoda,
vit trolldruva

Taxus baccata,
idegran

Idegranens honkotte utvecklas till ett frö i ett vackert rött hölje, arillus. The female cone of the yew tree develops into a seed with a beautiful red case called an aril.

Ilex aquifolium,
järnek

Järneken är en buske eller ett träd, som kan bli 10-15 meter högt. Träet används till små snickeridetaljer. De vita schackpjäserna snidas ofta av järnek, medan de svarta tillverkas av ebenholts.

Holly grows as a shrub or a tree, up to 10-15 metres tall. The wood is used in cabinet making. White chess pieces are often made from holly, black chess pieces from ebony.

Euonymus cornutus
var. *quinquecornutus*,
kasperbenved

Callicarpa japonica,
japanskt glasbär

Actinidia arguta,
krusbärsaktinidia

Utbredning: Kina, Korea och Japan.
Distribution: China, Korea and Japan.

Krusbärsaktinidia är nära släkt med kiwi och frukterna liknar varandra.

The plant is called a mini-kiwi because it looks like a kiwi fruit.

Maianthemum racemosum,
vipprams

Utbredning: Nordamerika.
Distribution: North America.

Sent på hösten blir alla bär starkt röda.

All the berries turn a strong red colour in late autumn.

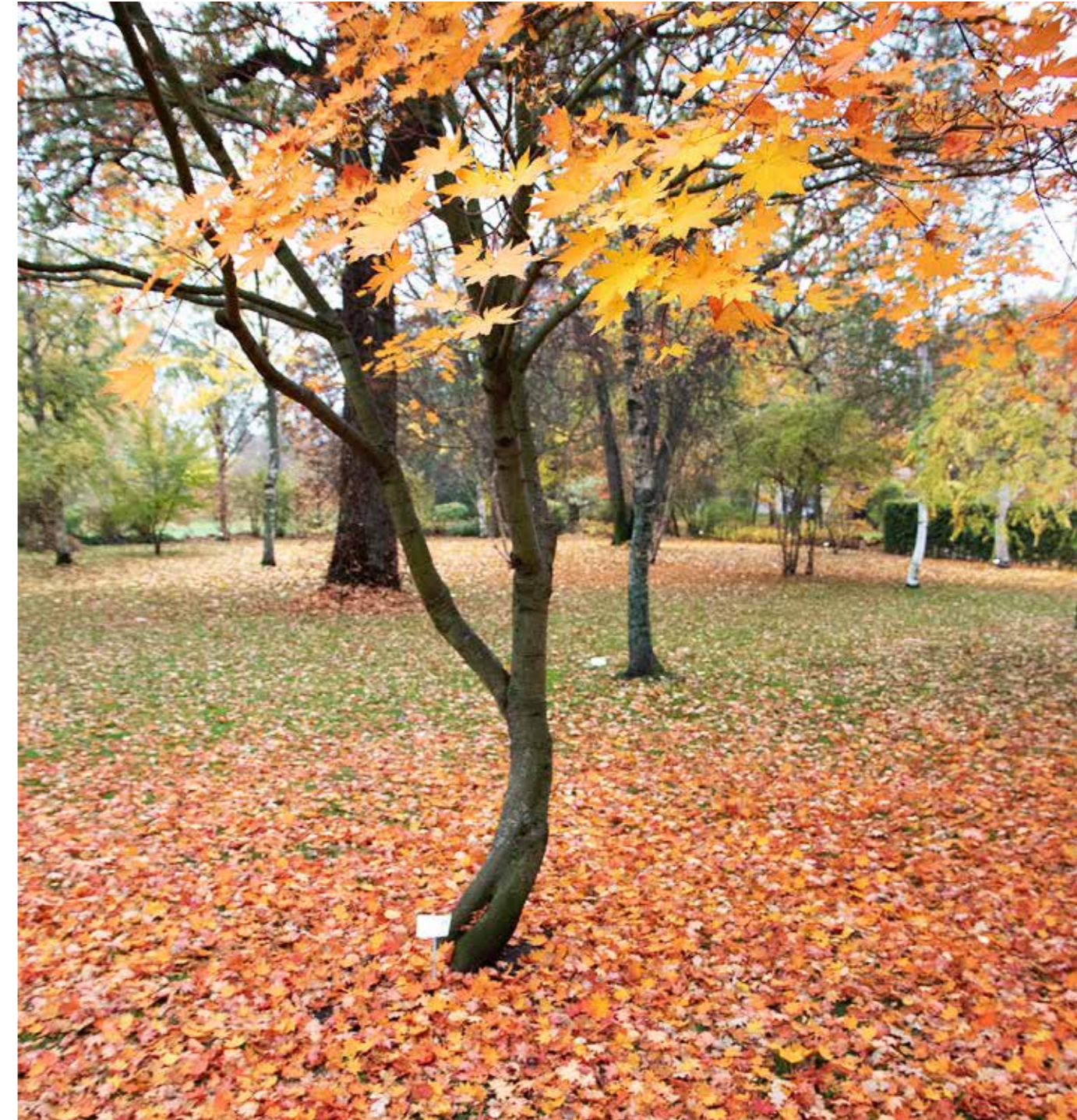

På hösten sprider katsurans blad en doft av pepparkaka i omgivningarna.
In the autumn, the katsuran's leaf spreads a scent of gingerbread around the park.

Cercidiphyllum japonicum,
katsura

Utbredning: Japan, Kina.
Distribution: Japan, China.

Acer pseudosieboldianum,
manchurisk solfjäderslönn

Utbredning: Korea.
Distribution: Korea.

Juglans mandshurica,
manchurisk valnöt

Utbredning:
Nordostasien.
Distribution:
Northeast Asia.

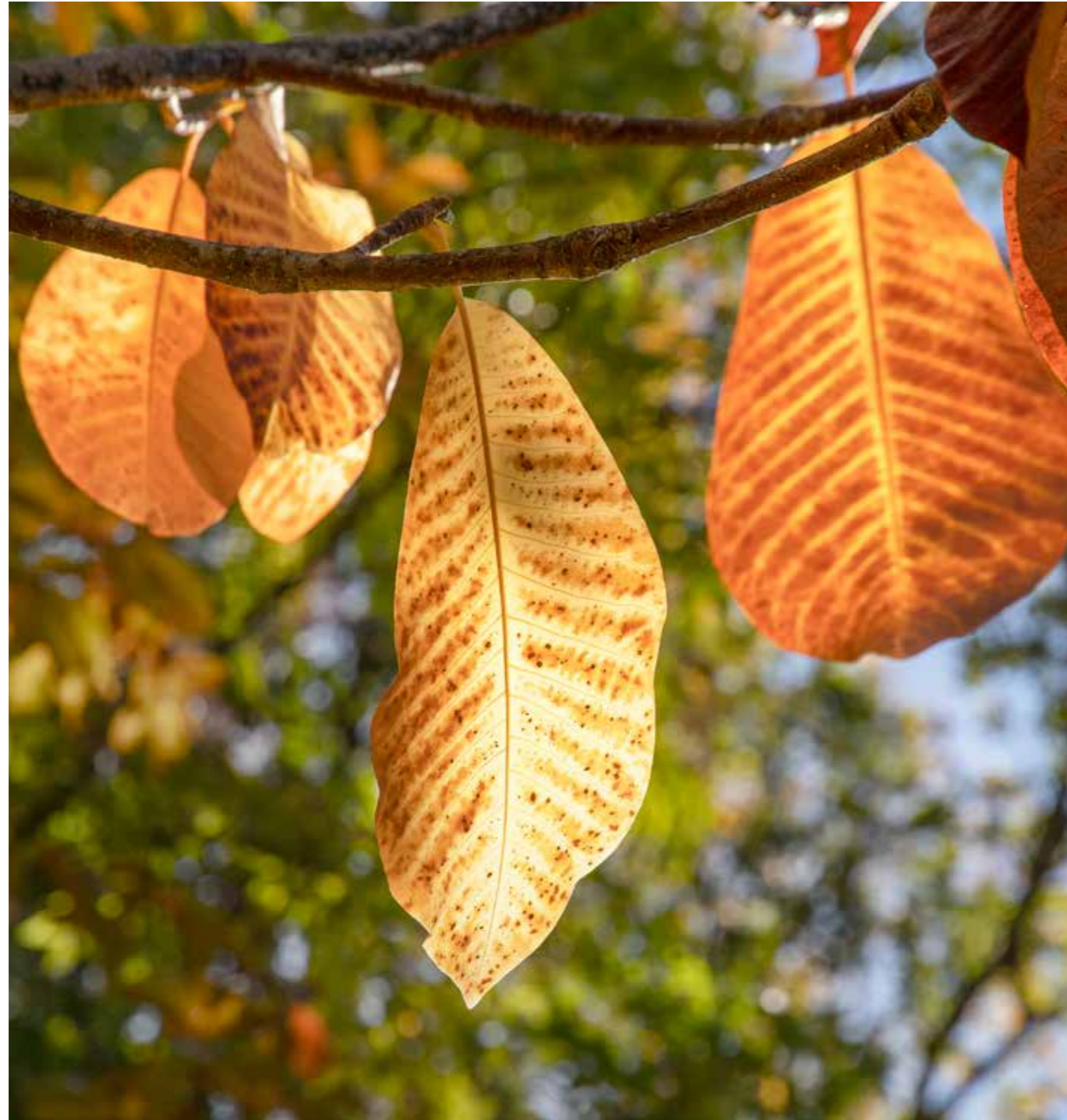
Valnöten är en stenfrukt. Frukten är till att börja med grön men blir mörk efter hand och spricker upp i två hälften. Innanför finns stenfrukten, valnöten, vars kärna är mycket oljerik. The walnut is a drupe. The fruit starts off green but gets darker over time and splits in two. Inside is a drupe, the walnut, the core of which is rich in oil.

Hamamelis x intermedia
'Diane',
hybridtrollhassel

Efter att ha blommat mitt i vintern har frukterna utvecklats. The fruit has developed after the tree has blossomed in mid-winter.

Magnolia obovata,
junimagnolia

Sorbus ulleungensis,
ullungrönn

Väntan på vintern

I november har parkens växter redan fått en försmak av vintern med några dagars minusgrader. De nedfallna löven samlas upp. Fontänen är inklädd i sitt vinterskydd. Stadsträdgården väntar på kyla och snö.

Waiting for winter

By November, the park has had a first taste of winter and few days of temperatures below zero. The fallen leaves are gathered up. The fountain is dressed in its winter coat. The City Garden waits for the snow and ice.

VINTER

Med snö på stammar och grenar ger träd och buskar helt nya intryck. Grenverkens skönhet visar sig i olika former och accentueras även om vintern inte alltid är vit. Vissa buskar blommar redan och ger hopp om den kommande våren.

WINTER

Snow on the trunks and branches adds new impressions to the trees and shrubs. The beauty of the branches stands out and is accentuated even if winter is not always white. Some shrubs are starting to flower, bringing hope for the coming spring.

Glass? Nej tack, inte just i dag.
Ice-cream? No thank you, not today.

Vinterblommor

Redan i januari sprider Stadsträdgårdens första blommor sin väldoft.

Winter flowers

In January, the City Garden's first flowers spread their lovely scent.

Viburnum x bodnantense,
hybridkejsarolvon

Karaktäristiskt för kejsarolvon är dess doft mitt i vintern.

A special feature of *Viburnum x bodnantense* is its scent in the middle of winter.

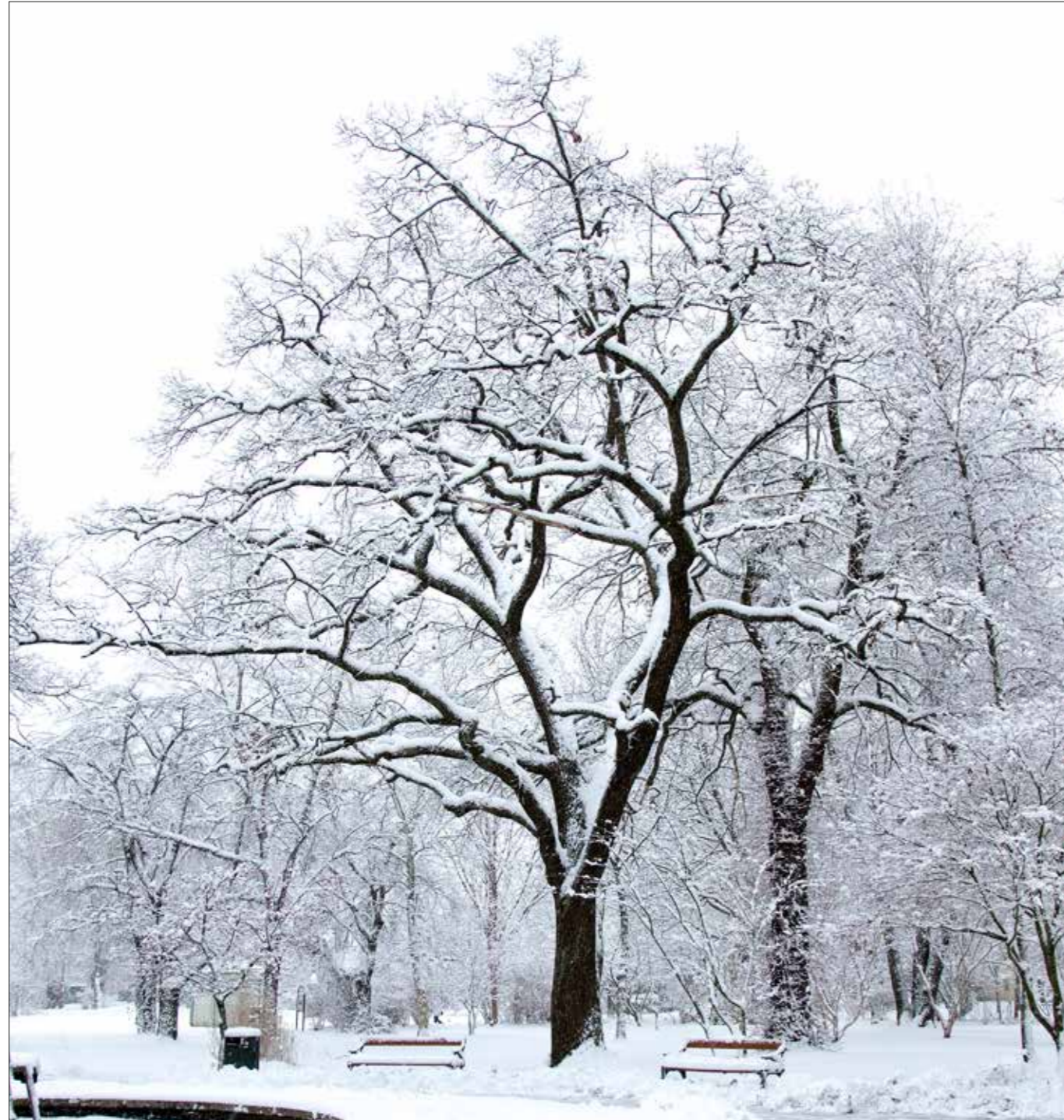
Blommor av olika trollhasselarter förtrollar besökaren trots snö och kyla, och väcker uppseende med sin färgprakt.
The colour display of different species of witch hazel flowers enchants the visitor in winter, despite the snow and cold.

Hamamelis x intermedia 'Feuerzauber',
hybridtrollhassel

Hamamelis x intermedia 'Pallida',
hybridtrollhassel

Ett ymnigt snöfall färgar snabbt hela Stadsträdgården vit.
An abundant snow fall paints the entire City Garden white.

Sommarhalvårets grönska ersätts av snö.
Summer's greenery is covered by the snow.

Formationer av vissnade blomställningar och bär.
Various formations of withered blooms and berries.

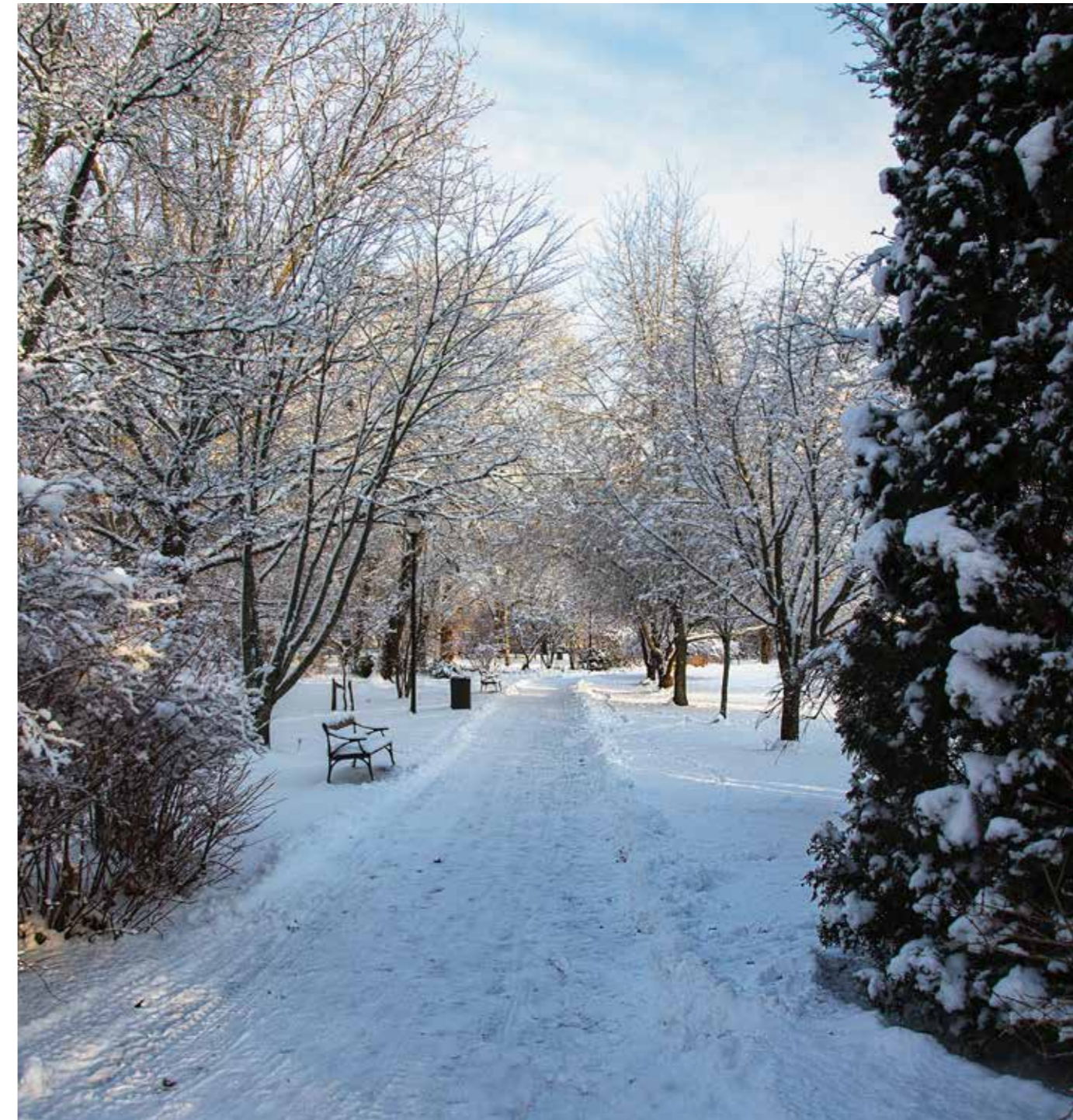

Växter i vinterskrud.
The plants in their winter coats.

Den svaga vintersolen silas genom hängbjörkens sirliga grenverk.
The weak winter sun filters through the ornate branches of the silver birch.

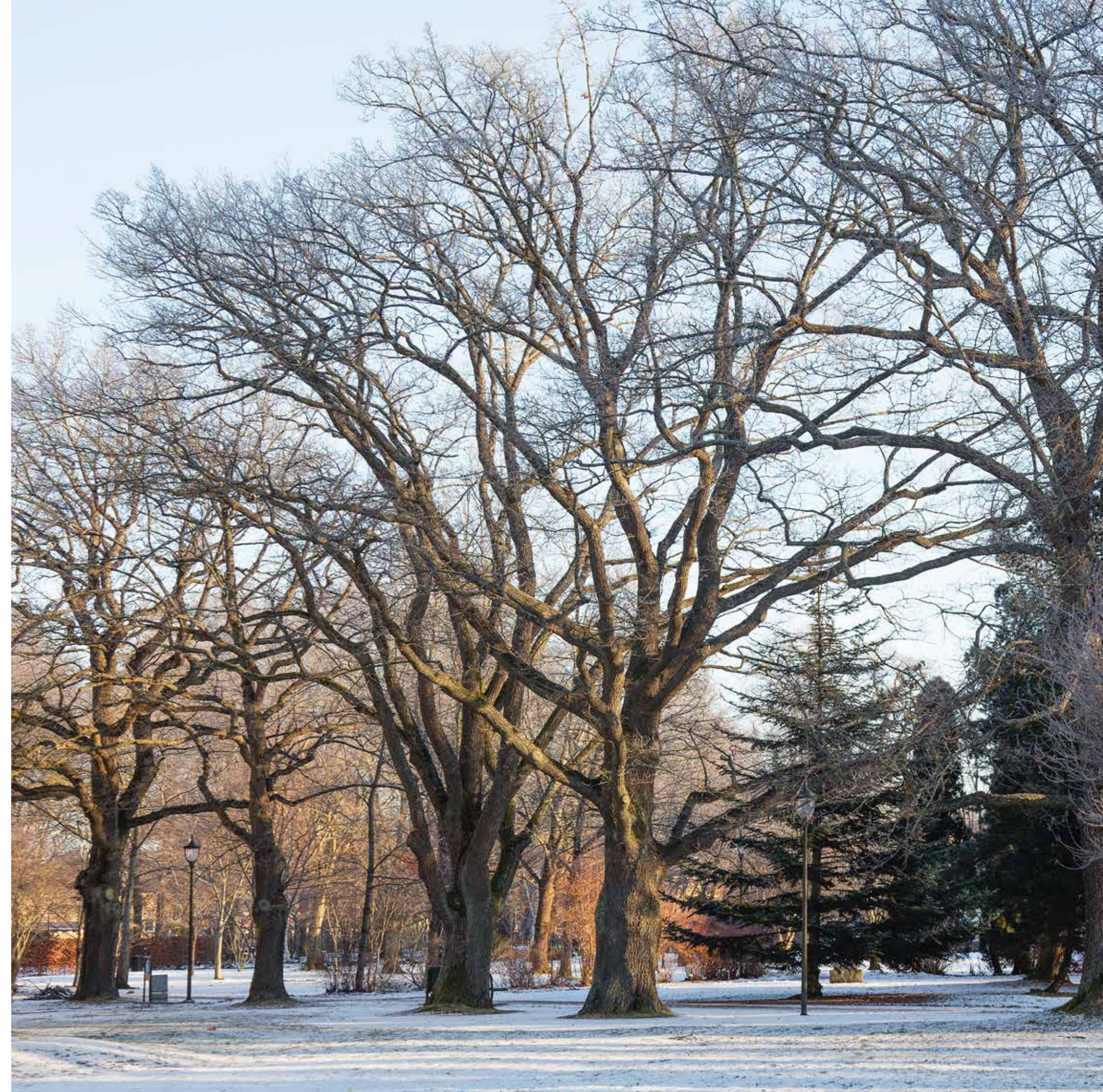

Vintrigt promenadstråk.
A walk through winter.

Ekarnas kala grenverk i den gamla allén framhävs genom den vita snön mot den blå himlen.
In the old avenue of trees, the bare branches of the oak tree covered in snow stand out against the bright blue sky.

EN LEVANDE PARK

THE PARK IS ALIVE

THE PARK IS ALIVE

Various activities are organized to keep the City Garden alive through all the seasons of the year. Most are held during the summer, but both spring and autumn have a lot to show off. A visit to the City Garden in winter can afford some wonderful discoveries, especially when the witch hazel and *Viburnum x bodnantense* are in bloom.

The first warmth of the spring sun is a fine time to enjoy the greenery and flowers of the City Garden. People come to the park to dance, and do gymnastics and yoga. There are brass band promenade concerts, other musical events and art exhibitions. Guided tours are held in different seasons and schoolchildren visit to get inspiration and learn about the plants. For inhabitants of the nearby retirement home and for employees in the adjoining offices, the City Garden is a marvellous asset.

Firework displays were arranged in the park at the end of the 19th century and were very well-attended. Unfortunately, many plants were trampled down and the park was damaged, so this activity was stopped.

EN LEVANDE PARK

För att parken alltid ska vara levande ordnas säsongsanpassade aktiviteter. De flesta hålls under sommaren, men såväl vår som höst är årstider med mycket som kan visas upp. Ett besök i Stadsträdgården på vintern blir kanske en aha-upplevelse när trollhassel och kejsarolvon blommar.

I den första värmande vårsolen njuter man av Stadsträdgårdens spirande grönska och blommor. Dans, gymnastik och yoga har sin givna plats här. Promenadkonserter med mässingsorkester och andra musik-evenemang liksom konstutställningar av olika slag har alltid varit omtyckta. Guidade visningar hålls vid olika årstider och barn från skolorna gör besök för att hämta inspiration och få kunskap om växter. För de boende på det närliggande äldreboendet och för de anställda i byggnaderna intill är Stadsträdgården en tillgång. Parken är också ett vackert och intressant besöksmål för övriga stadsbor och turister i staden.

Redan i slutet av 1800-talet anordnades fyrverkerier som var mycket välbesökta. Tyvärr trampades många växter ned och parken förstördes, varför denna attraktion upphörde.

Lärare och elever från Karlstads universitet genomför en offentlig träning i Stadsträdgården. Teachers and students from Karlstad University conduct a public training exercise in the City Garden.

Närheten till naturen i Stadsträdgården utnyttjas av gammal som ung. Close proximity to nature in the City Garden is appreciated by young and old.

Blåsorkestern Mixturen underhåller.
Mixturen brass band.

Yoga under sakkunnig ledning.
Yoga in the park led by experts.

En av utställarna som-
maren 2018.
One of the exhibitors
in the summer 2018.

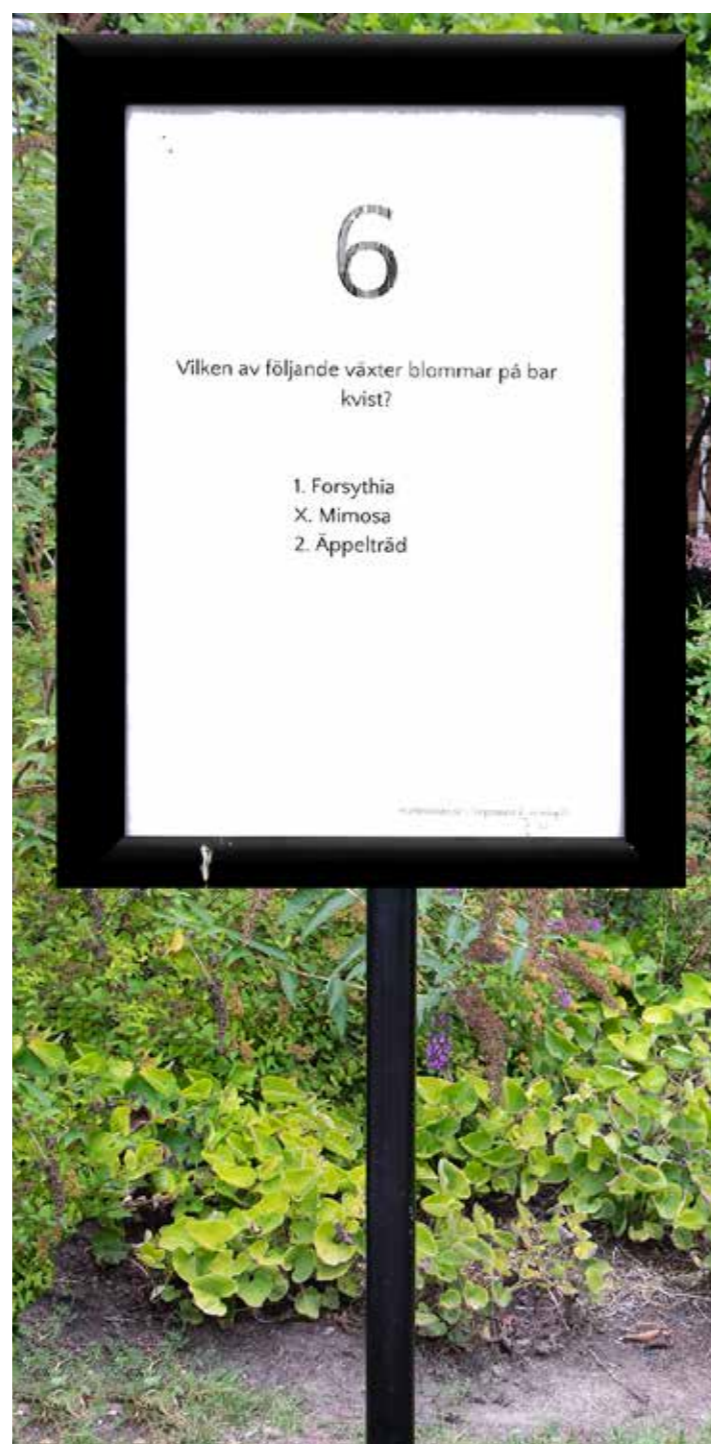

Lokala konstnärer visar
upp varierande alster.
Local artists put on a
display.

Under sommarmånaderna anordnas tipspromenader med frågor som företrädesvis har botanisk anknytning. During the summer months, quizzes are arranged, preferably with a botanical theme.

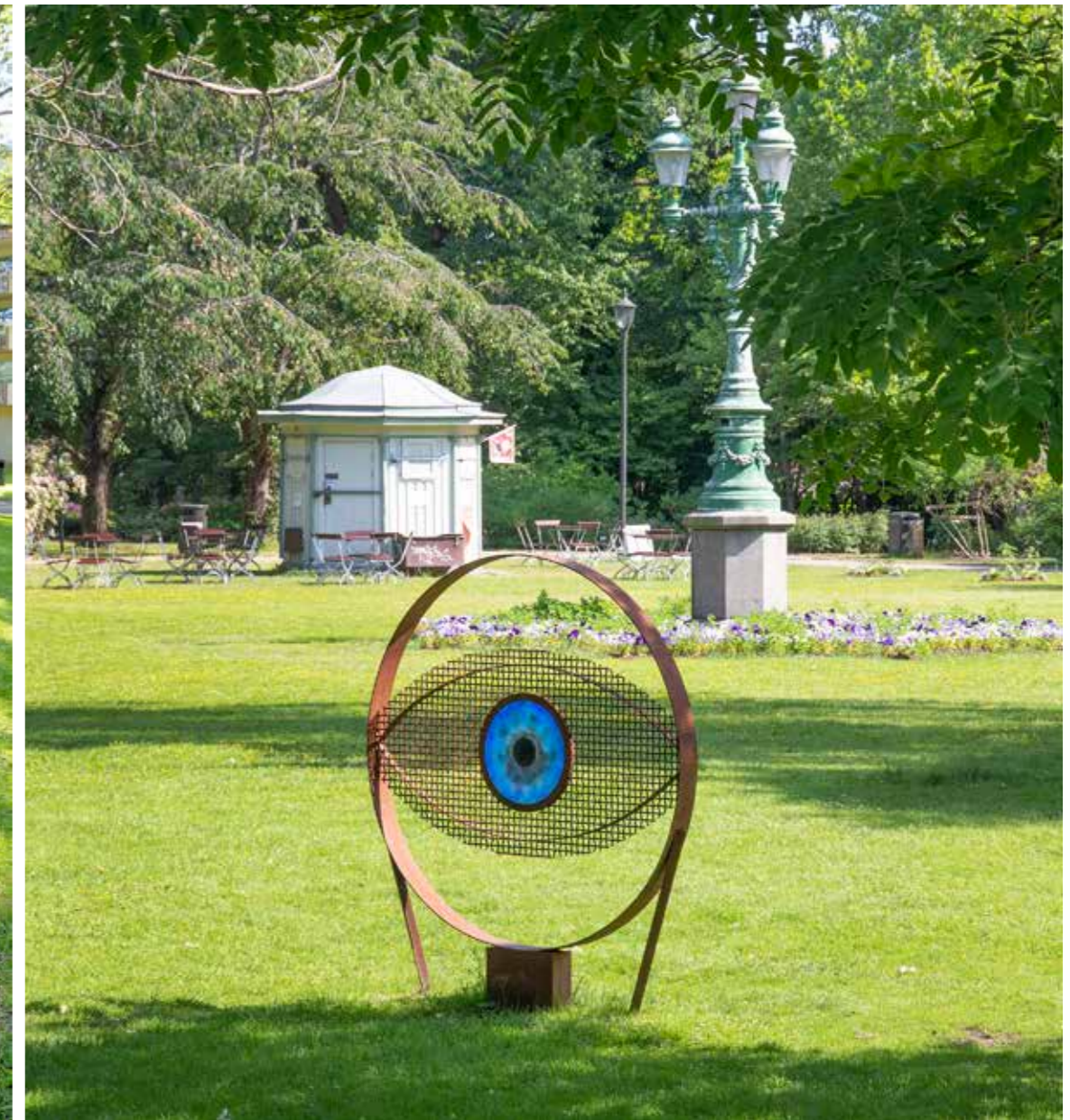

I södra delen av Stadsträdgården finns en boulebana. There is a boules court at the southern end of the City Garden.

RATRACE, Maria Vallgren.

INTO MY EYE, Håkan Blomqvist och Karin Westman.

Permanent konst

Konst från utställningar i parken har köpts in av Karlstads kommun. Konstnärerna har själva valt placeringen av sina konstverk.

PORTAL 1, Håkan Blomqvist och Karin Westman.

Permanent art

Karlstad City has acquired some of the works of art exhibited in the City Garden. The artists themselves have chosen the locations for their work.

Vatten drogs in i Stadsträdgården på 1890-talet och då försågs parken bland annat med en fontän. Denna placerades norr om restaurangen och ersattes 1896 av en större, gjuten av Bolinders i Stockholm. Det är den vi ser i dag.

A supply of water was introduced to the City Garden in the 1890s, and a fountain was built. The fountain was sited to the north of the restaurant. It was replaced in 1896 by a larger fountain, cast by Bolinders of Stockholm. This is the fountain we see today.

”KÄLLAN”

Ditte Reijers
2013

Jag är vatten, jag är början. Jag var före ekarna, gräset och blommorna. Jag var före fånaden, som avbetar gräset. Jag var före svävande vinge och löpande fot. Jag var före humlorna, bina och fåglarna.

Jag var före sorgen och glädjen. Jag var före gråten och skrattet. Jag var före sängen och spelet och dansen. Jag var före plågan och vandan och ångesten på jorden. Jag var före människornas släkt.

Nere i mörka jordens grund brusar mina ådror, som ingen känner. Men här rinner jag upp nedanför kullen, här speglar jag ekarnas kronor och följer släktens gång genom världen.

Jag är källan, jag är början.

Så börjar Vilhelm Mobergs bok *Brudarnas källa* som inspirerat Ditte Reijers till konstverket KÄLLAN.

År 2013 placerades fontänen KÄLLAN av skulptören Ditte Reijers i Rosengården. Intill fontänen finns en plaket med inledningen till Vilhelm Mobergs bok *Brudarnas källa* som inspirerat till skulpturen.

In 2013, a fountain called KÄLLAN (the well) by the sculptor Ditte Reijers was installed in the rose garden. Next to the fountain is a placard featuring an extract from the book *Brudarnas källa* (the maiden's well) by Vilhelm Moberg that has inspired the sculpture.

Aralia elata **Albovariegata**

This tree was planted in June 2015 in the name of Lars Hallén, the founder and chairman of LIFE Academy, in connection with the 20 years' anniversary of the organization. This tree is a symbol of his and the organization's work for sustainable development on a global level. It is also a symbolic link between all the international participants taking part in LIFE Academy's training programs in Karlstad and the plants from all over the world which are planted here in the City Park of Karlstad.

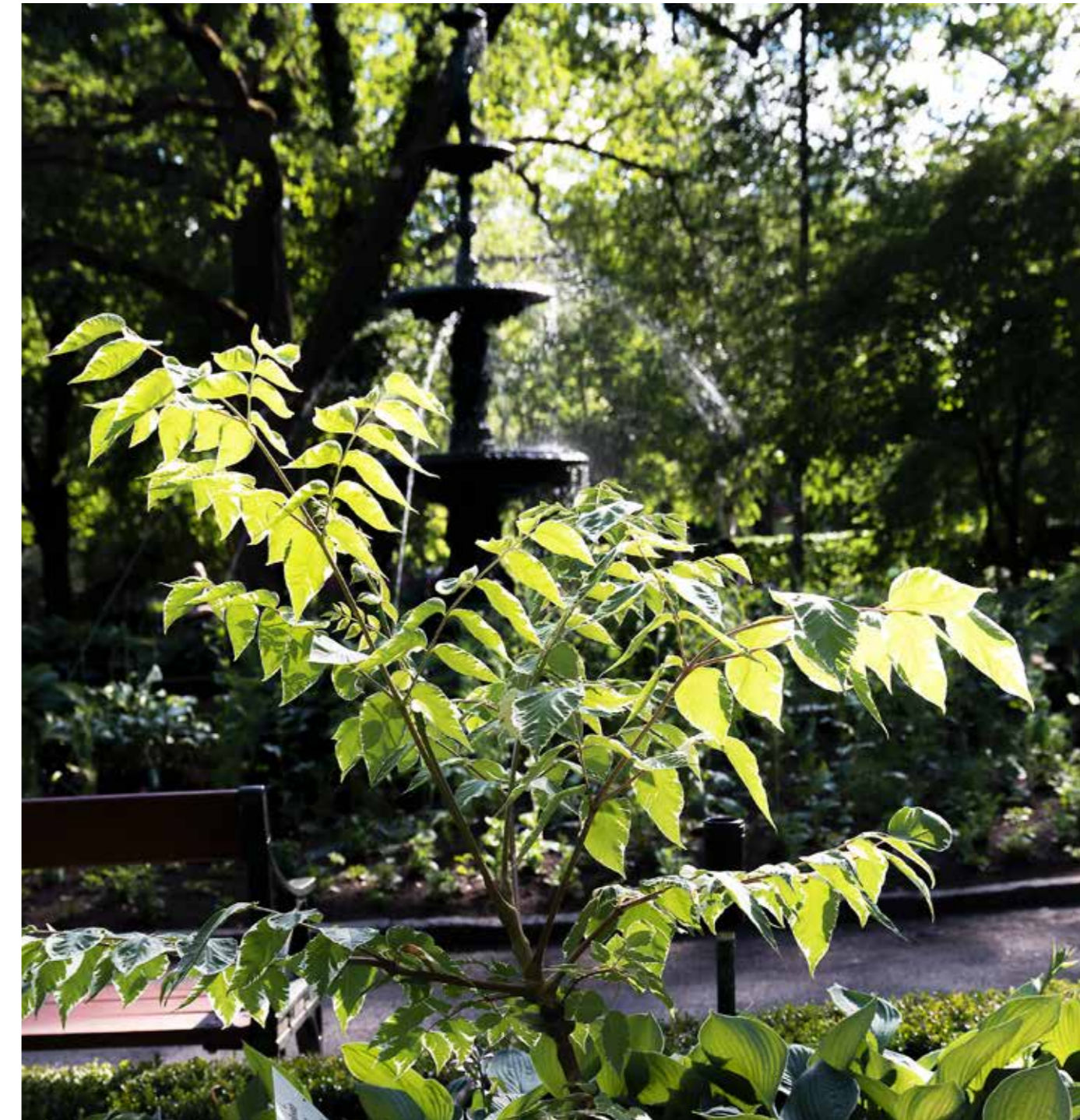

Life Academy

Life Academy bildades 1995 av Lars Hallén i Karlstad. Vid organisationens 20-årsjubileum planterades en brokbladig sort av parkaralia, *Aralia elata*, i Stadsträdgården. Trädet är en symbol för organisationens arbete för långsiktigt hållbar utveckling i flera plan världen över. Det är också en länk mellan alla deltagare genom de växter som finns i trädgården från många olika länder.

Life Academy

Life Academy was founded in 1995 by Lars Hallén in Karlstad. On the 20th anniversary of the organization, a variegated sort of *Aralia elata* was planted in the City Garden. The tree is a symbol for the organization's support for long-term sustainable development at many levels across the world. The plants in the park from different countries also represent links between all the participants who have taken part in Life Academy's training programmes.

Aralia elata 'Variegata', vitbrokig parkaralia

Utbredning: Ryssland, Kina, Korea och Japan.
Distribution: Russia, China, Korea and Japan.

Symbolträd för miljöorganisationen Life Academy.
The symbolic tree for the Life Academy environmental organization.

Naturens resurser utnyttjas av insekter och fåglar i Stadsträdgården.
Insects and birds make the most of the natural resources in the City Garden.

Staren får sig ett skrovsmål i mulbärs-trädet.
A starling finds some food in the mulberry tree.

Blå jungfruslända.
The beautiful demoiselle.

En kålfjäril samlar nektar.
A large white butterfly collects some nectar.

Konstverket KÄLLAN utnyttjas som fågelbad av parkens duvor.
A dove takes a bath in the fountain.

En blomfluga har landat i hortensia-busken.
A fly has landed in the hortensia shrub.

En gammal fågelholk i ett av träden.
An old birdhouse in one of the trees.

TRÄD OCH BUSKAR I URVAL

A SELECTION OF TREES AND SHRUBS

Kerria japonica 'Pleniflora',
fylld kerria

A SELECTION OF TREES AND SHRUBS

One of the first trees to be planted in the City Garden belonged to the magnolia genus. At the time, magnolias were very unusual in our climate, but they quickly became popular. It is therefore very gratifying that there now are many species of this beautiful plant.

The long avenue of oak trees, which extends from the railway line in the north through the whole park, was previously the boundary between the park and the garden. It was also much longer from the beginning because the park originally went all the way down to the lake at Mariebergsviken. Many of the oaks we see today were planted when the park was built and are thus over 150 years old.

The City Garden we see today was originally the park section. Conifers grow in the south, while deciduous trees and shrubs can be found in the north. Several conifers failed to establish and died.

The beech trees in the park's northern part have been there from the start. Below them grow rhododendrons and azaleas. The most common deciduous tree in the northern hemisphere is the birch. This is represented in the City Garden with around ten different species. They are gathered in the middle of the garden. Other deciduous trees are found together with plants that appreciate similar conditions.

TRÄD OCH BUSKAR I URVAL

När Stadsträdgården anlades planterades magnolior. Dessa var för sin tid mycket ovanliga i vårt klimat och blev tidigt ett signum för Karlstads stadsträdgård. Det är därför mycket glädjande att det nu finns många arter av denna vackra växt här.

Den långa ekallén, som sträcker sig från järnvägen i norr genom hela parken, var tidigare avgränsningen mellan parkdelen och trädgårdsdelen. Den var från början också mycket längre eftersom parken ursprungligen gick ända ner till Mariebergsviken. Många av de ekar vi ser i dag planterades när parken anlades och är alltså över 150 år gamla.

Det är Stadsträdgårdens parkdel, som är kvar i dag. I det södra området står de flesta barrträden och längre norrut lövträd och buskar. Flera barrträd är svårödlade vilket inneburit att några dött.

Bokarna i parkens norra del är ursprungliga. Under dem har man på senare tid planterat rododendron och azaleor. Det vanligaste lövträdet på norra halvklotet är björken. Denna representeras i Stadsträdgården med ett tiotal olika arter. De är samlade i mitten av trädgården. Övriga lövträd återfinns tillsammans med växter som har samma växtbetingelser.

LÖVTRÄD

Ett flertal lövträd, som normalt inte växer vilt i Sverige, finns samlade i Stadsträdgården.

DECIDUOUS TREES

A number of deciduous trees that are not normally found growing naturally in Sweden can be found in the City Garden.

Stewartia pseudocamellia var. *koreana*,
skenkamelia

Ekallén

Ekarna i den mäktiga allén hör till de äldsta träden i Stadsträdgården. Många har planterats i mitten av 1800-talet. De är lika vackra året om. Utan blad, på vintern, syns trädens stammar och de knotiga grenarna sträcker sig över gångbanan. Sommartid har allén löv i mörka gröna toner vilka ger behaglig skugga.

Ekallén var det centrala stråket genom trädgården när parken anlades. På västra sidan låg odlingar och på den östra den planterade parken.

Allén har under lång tid varit enkelsidig med ekar endast på den västra sidan. Från början var den cirka 600 meter lång och en av landets längsta i sitt slag.

Oak tree avenue

The oak trees in the impressive avenue are among the oldest trees in the City Garden. Many were planted in the middle of the 19th century. They are beautiful all year round. Without leaves in winter, you can see the trunks of the trees and the knotty branches stretching over the walkway. In summer, the avenue has leaves in dark green tones which provide pleasant shade.

The oak tree avenue was the central pathway through the garden when the park was built. To the west, there were plants, fruits and vegetables for sale, while in the east there was the planted park.

The avenue has for a long time been single-sided with oaks only on the western side. Initially, the avenue was about 600 meters long and one of the longest of its kind in all Sweden.

Alnus maximowiczii,
japansk buskal

Utbredning: Japan, Korea,
Sachalin.
Distribution: Japan, Korea,
Sachalin.

Den japanska buskalens
han- och honblommor.
Kottar i olika stadier.
The male and female flow-
ers of the Japanese alder
tree. Cones in different
stages of development.

*Pterocarya
hupehensis*,
hubeivingnöt

Hängen och
frukter.
Catkins and
fruits.

Kinesiska hasselns nöt.
The nut of a Chinese hazel
tree.

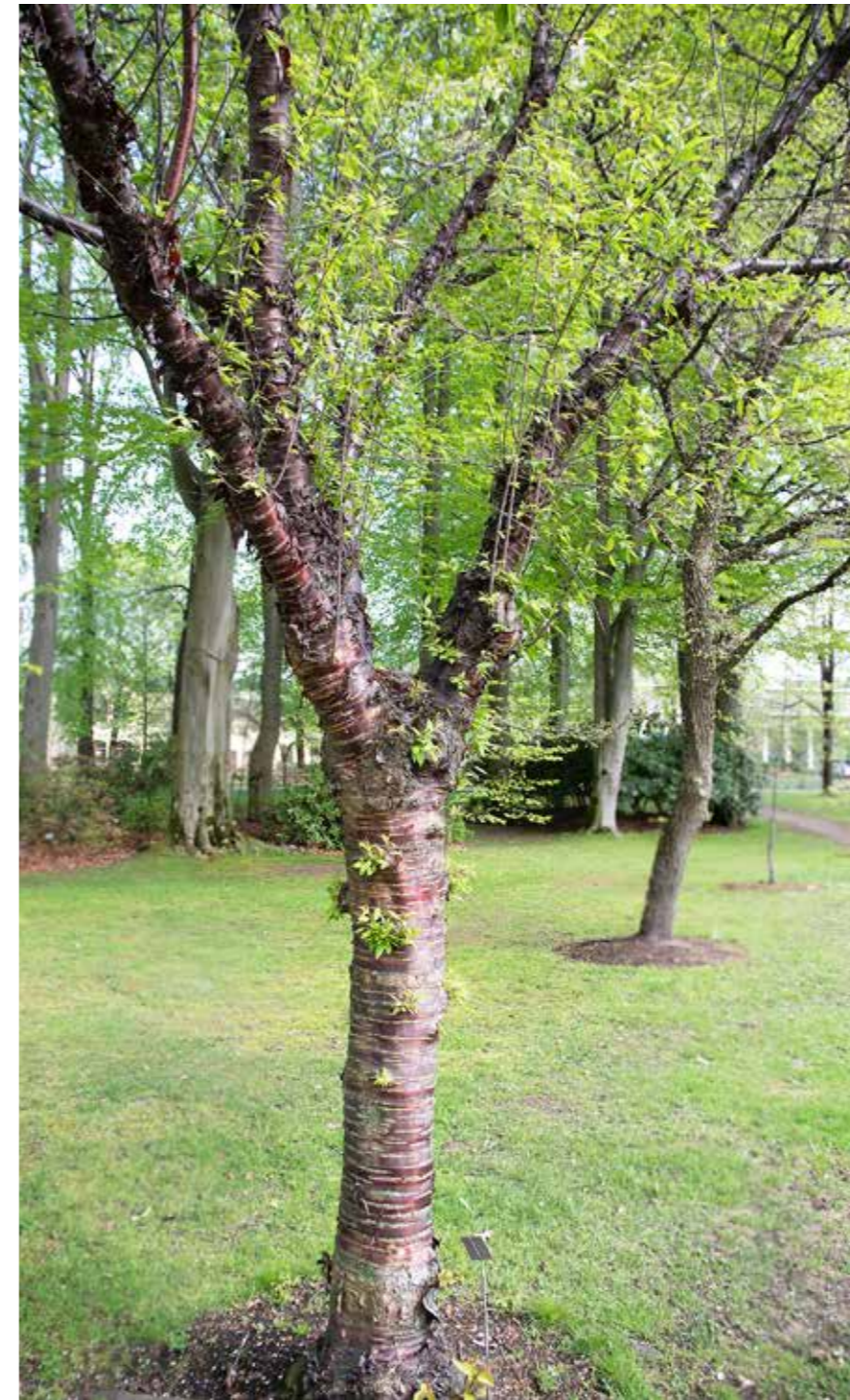
Corylus chinensis,
kinesisk hassel

Utbredning: Kina.
Distribution: China.

Catalpa x erubescens,
hybridkatalpa

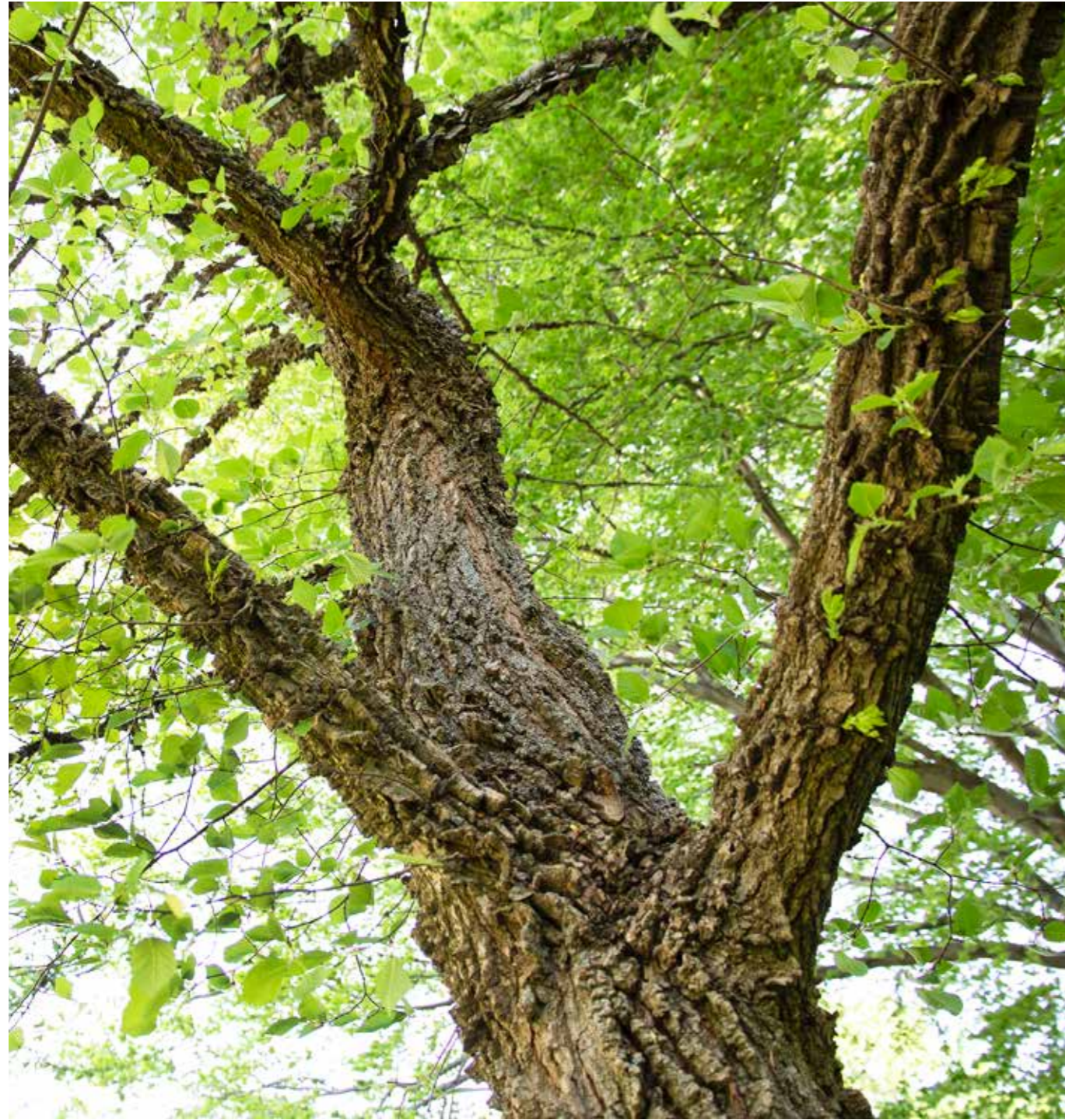

Prunus serrula,
glanskörsbär

Utbredning: Kina.
Distribution: China.

Trädet har glansigt rödaktig bark och blommor som hänger i kaskader.
The tree has a glossy reddish bark and its flowers hang in cascades.

Ulmus minor
var. *suberosa* STENSTRUP,
korkalm

Pyrus salicifolia,
silverpäron

Utbredning: Mindre Asien,
Kaukasus, Iran.
Distribution: Asia Minor,
Caucasus, Iran.

Viscum album,
mistel

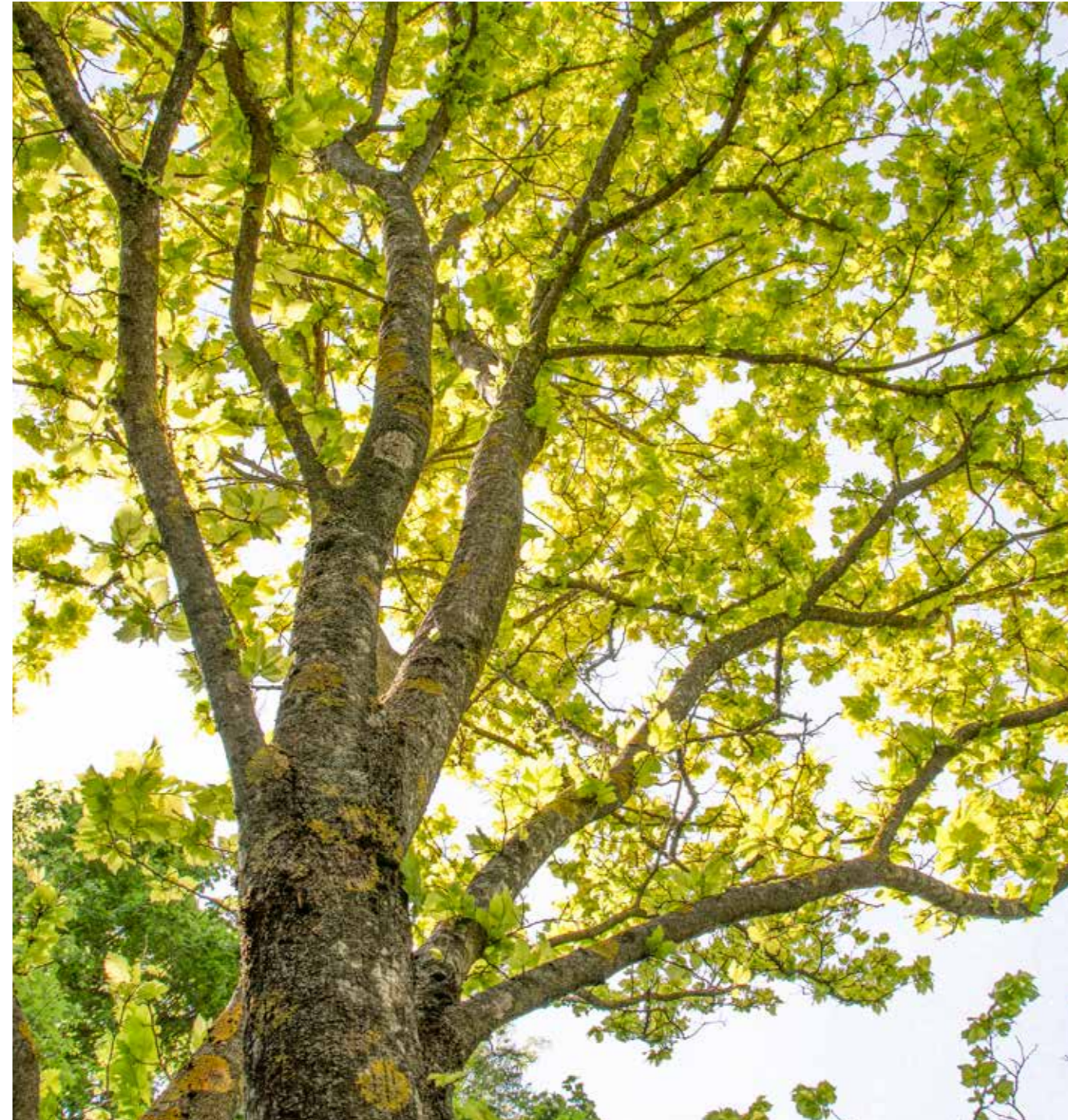
Mistel är en parasit som hämtar näring från sitt värdträd. I Sverige är den fridlyst. Den finns allmänt i stora delar av Europa. Misteln i Stadsträdgården lever i en apel där frön är planterade i stammen. Mistletoe is a parasite plant that gets nutrition from its host tree. In Sweden, mistletoe is protected. It grows in large parts of Europe. In the City Garden, mistletoe grows in an apple tree. Its seeds were planted in the tree trunk.

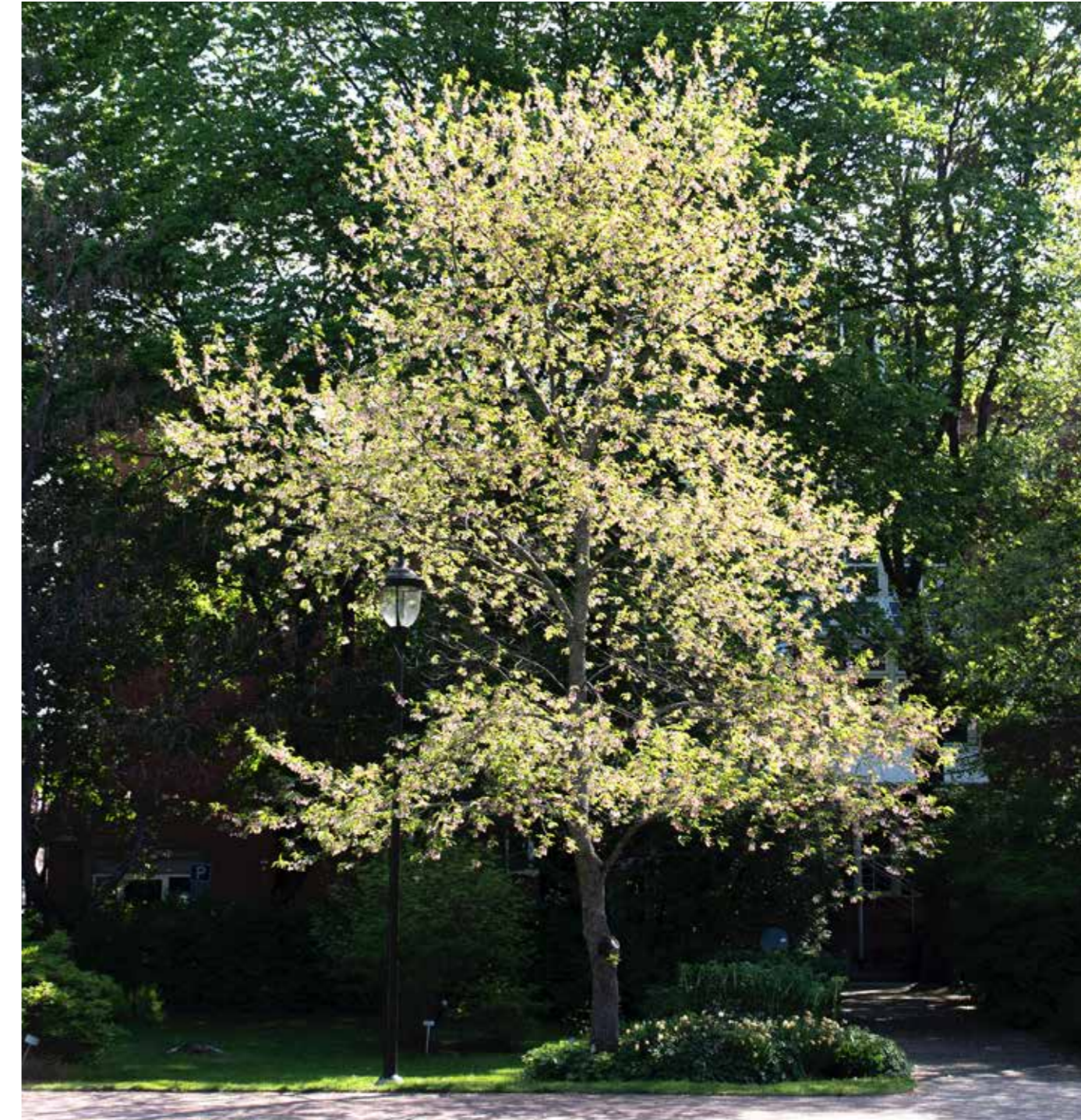
Malus 'Mary Potter',
prydnadsapel

Mistelns värdträd.
The host of the mistletoe.

Ulmus x hollandica
'Wredei',
guldalm

Halesia carolina 'Rosea',
rosa snödropsträd

Utbredning: Nordamerika.
Distribution: North America.

Rönnar

Rönnsläktet har ett hundratal arter. Bären varierar i färger från starkt rött till vitt.

Rowans

There are over a hundred species of the rowan genus. The berries vary in colours from deep red to white.

Sorbus frutescens,
liten pärlrönn

Utbredning: Kina.
Distribution: China.

Sorbus cashmiriana,
kashmirrönn

Utbredning: Himalaya, Kashmir.
Distribution: Himalaya, Kashmir.

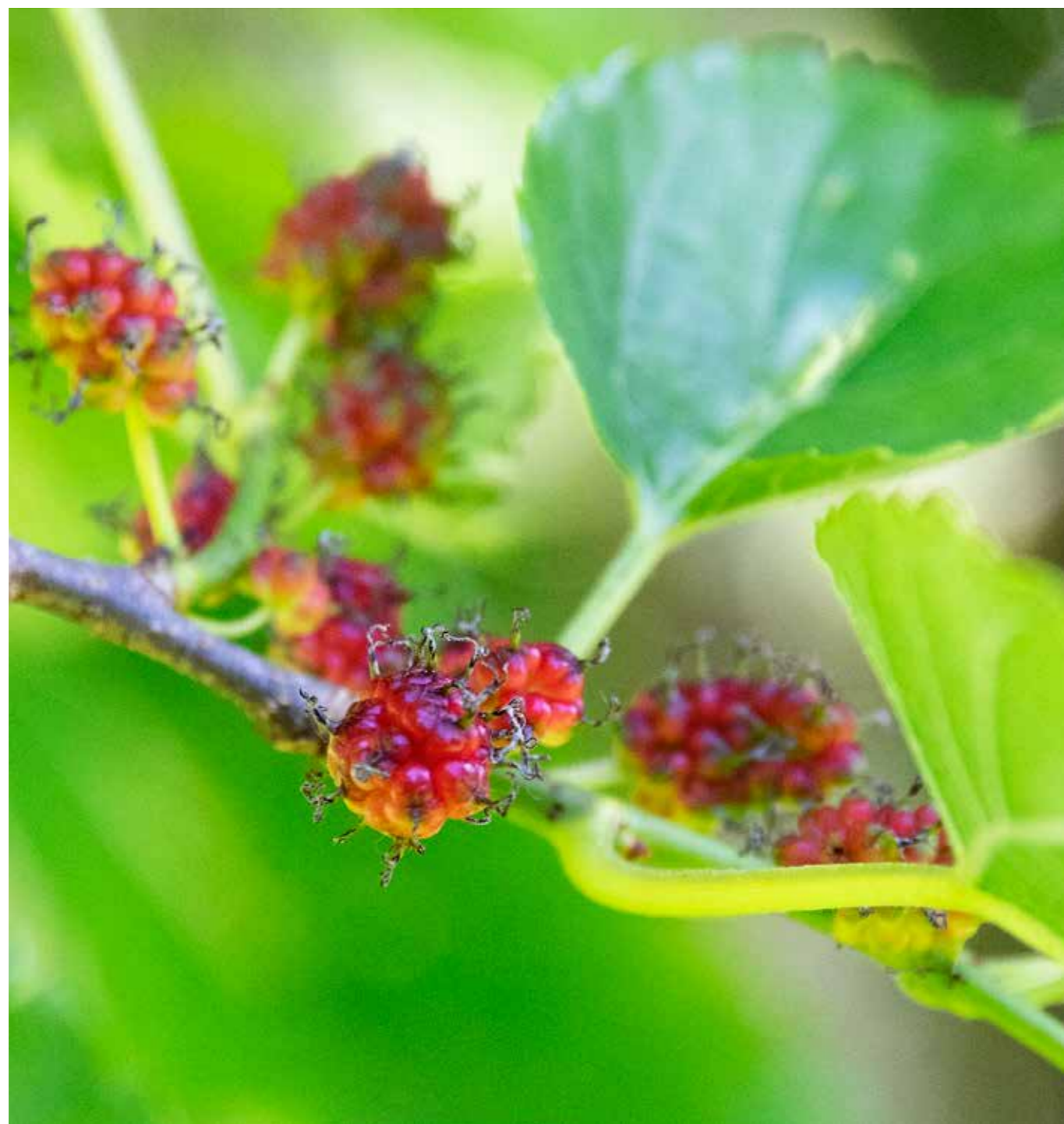

Mullbär

I Stadsträdgården finns tre olika mullbärsarter. Alla tre ger goda bär. Rött mullbär och shimamullbär är rödfruktiga arter där de mogna bären blir nästan svarta. Det vita mullbärets blad används som foder åt silkesfjärilens larver.

Mulberry

There are three different species of mulberry in the City Garden. All three produce good berries. The fruit of ripe red mulberries is almost black. The leaves of the white mulberry are used to feed silkworms.

Morus australis, shimamullbär

Morus rubra, rött mullbär

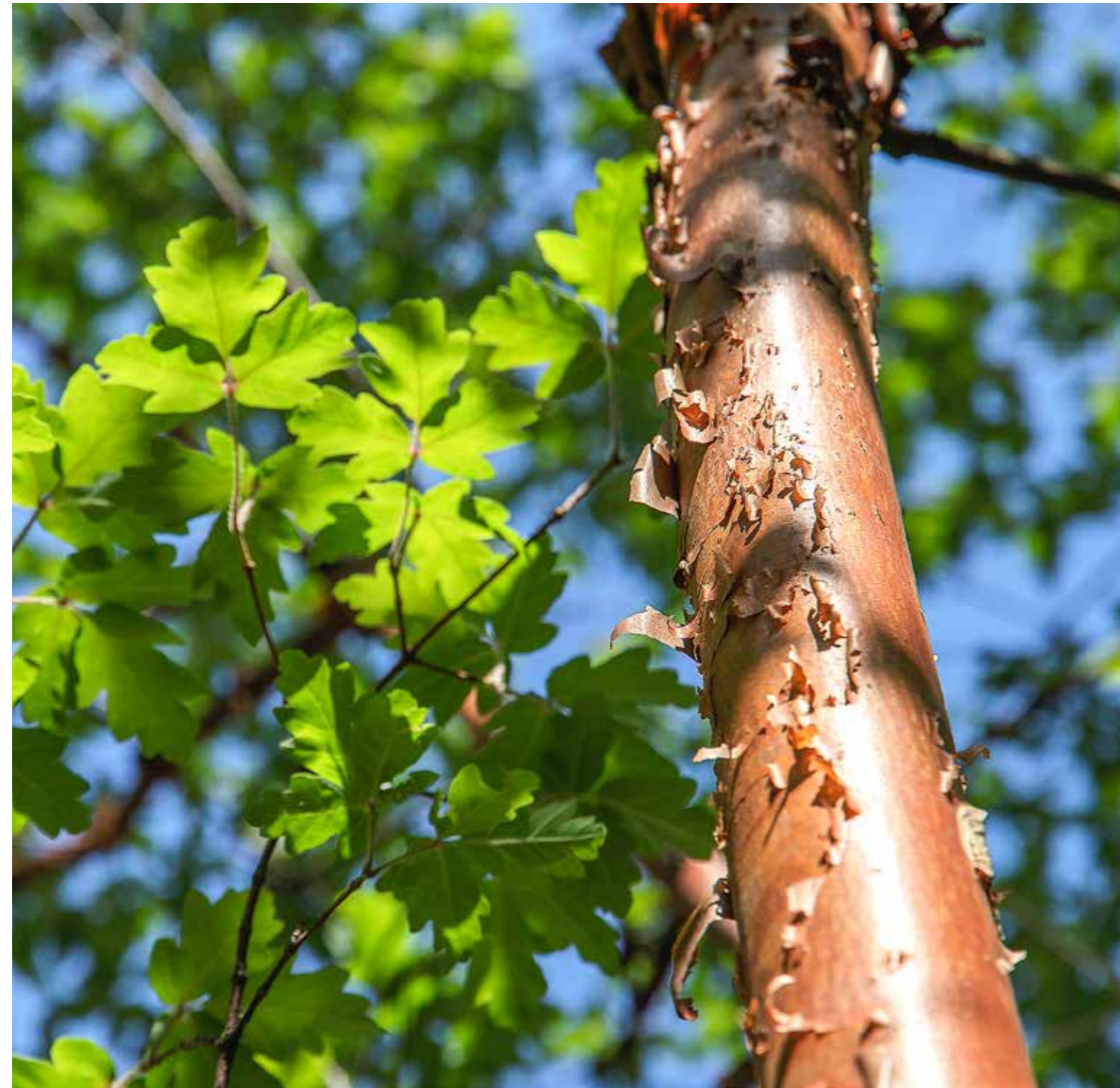
Utbredning: Nordamerika.
Distribution: North America.

Morus alba, vitt mullbär

Utbredning: Centralasien och Kina.
Distribution: Central Asia and China.

Acer griseum,
kopparlönn

Ginkgo biloba,
ginkgo

Ginkgon har stor betydelse för buddismen och konfucianismen i Kina och Japan. Det är ett heligt träd som kan bli 1 500 år. Träden är tvåbyggare. Frukterna som bildas ser ut som fina plommon. Fruktköttet innehåller smörsyra och luktar mycket illa. Därför sällas honplantorna bort och som prydnadsträd används endast hanträden.

Ginkgo biloba has great significance for Buddhism and Confucianism in China and Japan. This sacred tree is dioecious and can live for up to 1,500 years. Its fruit look like small plums, but the pulp of the fruit contains butyric acid and has an unpleasant odour. The females are therefore discarded and only the males are used.

Magnolia sieboldii,
buskmagnolia

Utbredning: Japan, Korea,
Manchuriet.
Distribution: Japan, Korea,
Manchuria.

Magnolior

Redan i slutet av 1800-talet fanns magnolior i Stads-trädgården. Detta var då mycket ovanligt i vårt klimat.

Magnoliasläktet har över 200 arter som växer vilt i Asien samt i Nord- och Sydamerika. I Stadsträdgården finns ett stort antal. De första blommorna kommer tidigt på bar kvist och efter hand tar de sommarblommande vid med stora blommor i utslagna lövverk.

Magnoliorna bildar kotteliknande frukter som utvecklar frön med ariller. Det är vanligt att olika magnolior korsas för att göra dem hårdigare och ännu vackrare.

Magnolia x loebneri 'Leonard Messel',
hybridmagnolia

Magnolia

There were magnolias in the City Garden at the end of the 19th century, which was very unusual in our climate.

There are over 200 species in the magnolia genus. They grow in the wild in Asia, North America and South America. The City Garden has large numbers of them. The first flowers bloom early on bare branches and then the large summer flowers appear with exposed foliage.

Magnolias develop cone-like fruit that produce seeds with arils. It is common to cross-fertilize different species of magnolia to make them stronger and even more beautiful.

Magnolia LINA,
magnolia

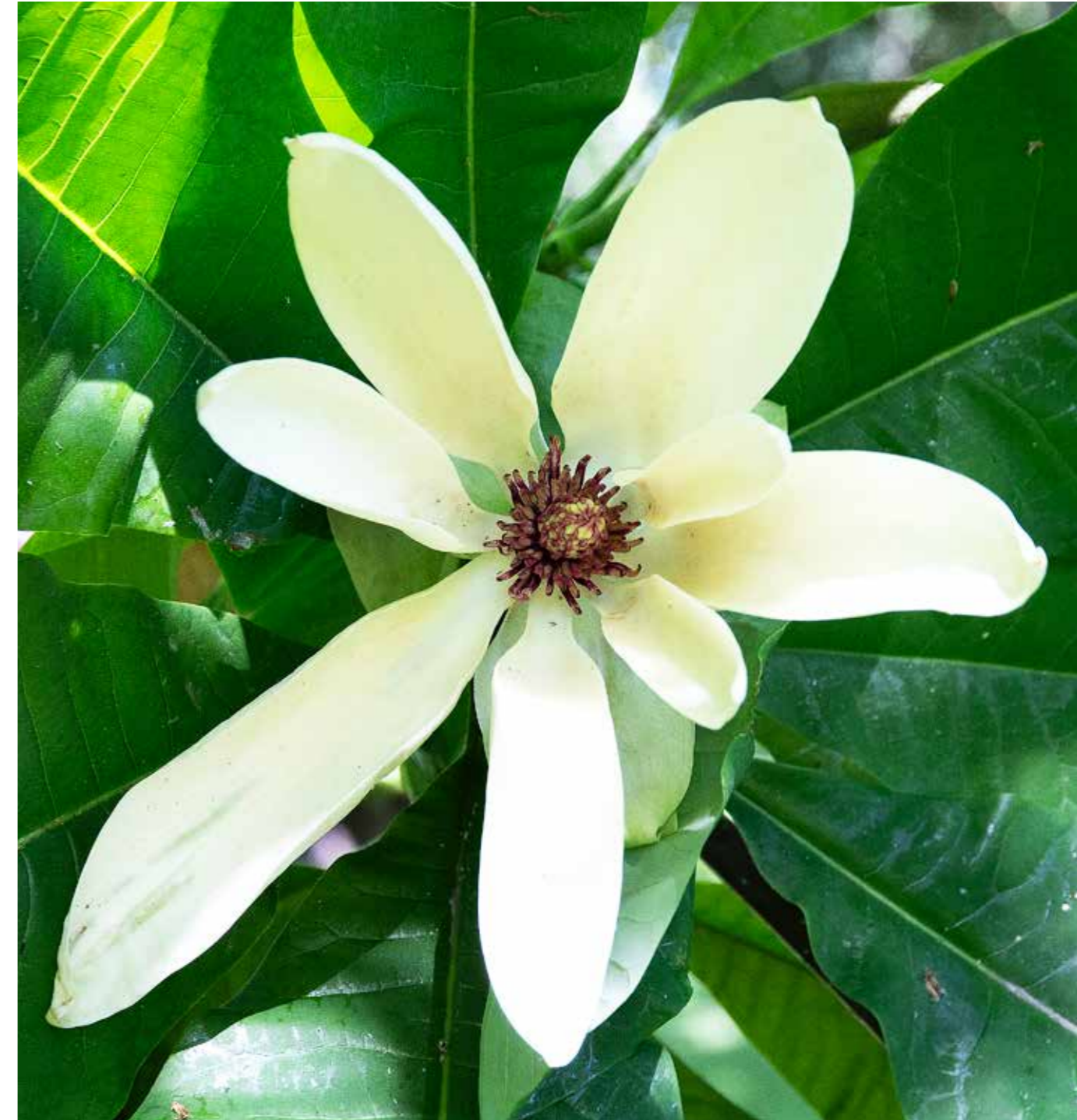
Magnolia obovata,
junimagnolia

Magnolia wilsonii,
wilsonmagnolia

Utbredning: Kina.
Distribution: China.

Magnolia tripetala
'Bloomfield',
paraplymagnolia

Magnolia kobus,
japansk magnolia

Magnolia obovata,
junimagnolia

När blommorna har blommat ut bildar magnoliorna en kotteliknande frökapsel. When the flowers have bloomed, the magnolia forms a seed capsule in the shape of a cone.

Magnolia kobus,
japansk magnolia

På hösten spricker frökapseln sönder och frukterna i form av frön i ariller faller ut. In the autumn, the seed capsule splits, and fruits in the form of seeds in arils fall to the ground.

Att så magnolior

De befruktade magnoliablommorna sätter under sommaren kotteliknande fruktställningar. Vid gynnsamma förhållanden utvecklas det frön med ett rödorange hölje, arillus, i dessa. Höljet måste bort från fröet för att det ska kunna gro. Ska man med mänsklig hjälp föröka en magnolia via frösådd, är många moment nödvändiga innan det finns ett grobart frö. I naturen sköts detta med hjälp av djur på olika sätt och genom årstidernas påverkan.

Sowing magnolia

Fertilized magnolia flowers produce cone-shaped fruit in the summer. In favourable conditions, seeds develop that have a red-orange layer, or aril, inside. The aril must become detached from the seed for the plant to grow. Many stages are required to reproduce magnolia from seeds by human hand. In the wild, this is done with the help of animals and through the influence of the seasons.

Betula maximowicziana,
jättebjörk

Namnet anspelar på
björkens stora blad.
The name refers to the
large size of the birch
leaf.

Björkar

Det finns ett fyrtiotal arter av björk på norra halv-
klotet. I Sverige växer naturligt vårtbjörk, glasbjörk
och dvärgbjörk med underarter.

Stadsträdgården har ett tiotal olika björkarter. Här
kan man finna björkar med kopparfärgade stammar
och med gråaktiga stammar och till och med en med
svart stam. Den stora björken i mitten av parken är
en hängbjörk.

Birches

There are about forty species of birch in the northern he-
misphere. In Sweden, silver birch, downy birch and dwarf
birch grow in the wild along with various subspecies.

In the City Garden there are a dozen different birch species.

Here you can find birches with copper coloured and grey
trunks, and even one with a black trunk. The large birch in
the middle of the park is a *Betula pendula* 'Tristis'.

Betula pendula ssp. *mandshurica*,
manchurisk björk

Betula utilis
ssp. *albosinensis*,
kopparbjörk

Utbredning: Kina.
Distribution: China.

Betula utilis
ssp. *jacquemontii*,
himalayabjörk

Utbredning: Himalaja.
Distribution: Himalaya.

Betula costata,
räffelbjörk

Utbredning:
Manchuriet, Korea.
Distribution:
Manchuria and
Korea.

Betula apoiensis,
apoibjörk

Utbredning: Japan.
Distribution: Japan.

Betula pendula 'Dalecarlica',
ornäsbjörk

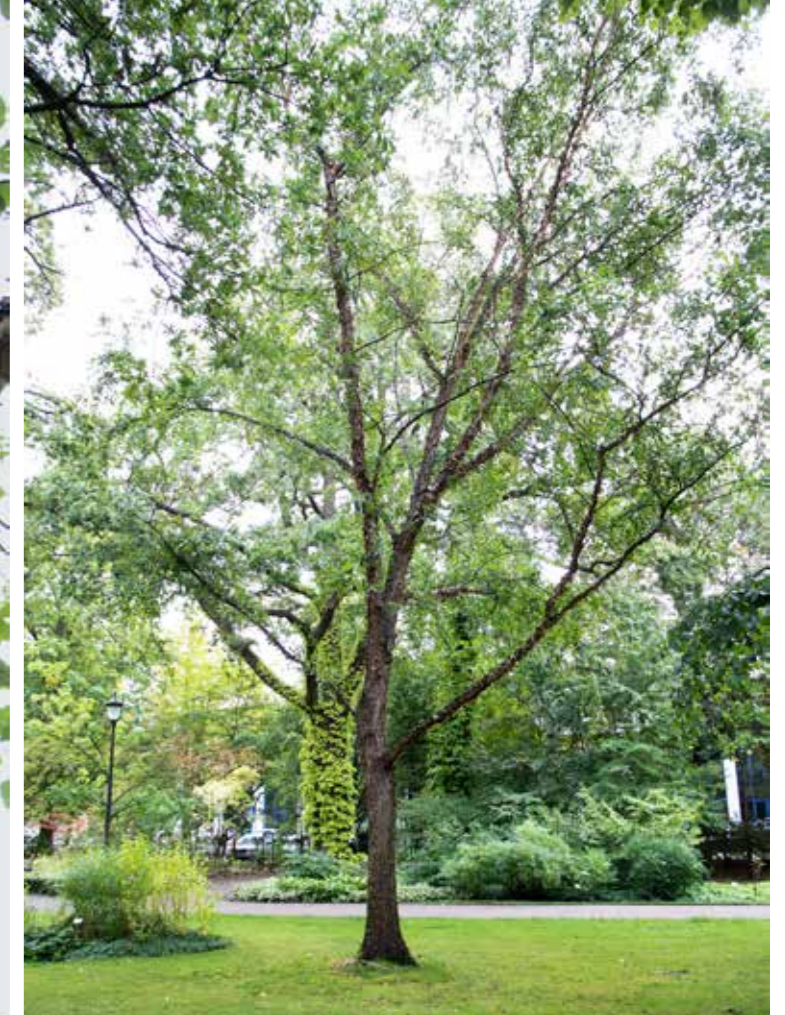
Detta är en sort av vårtbjörk.
This is a cultivar of silver birch.

Betula chichibuensis,
chichibubjörk

Utbredning: Chichibudistriktet i Japan, arten är mycket sällsynt.
Distribution: Chichibu district in Japan, this species is very rare.

Betula nigra,
svartbjörk

BUSKAR

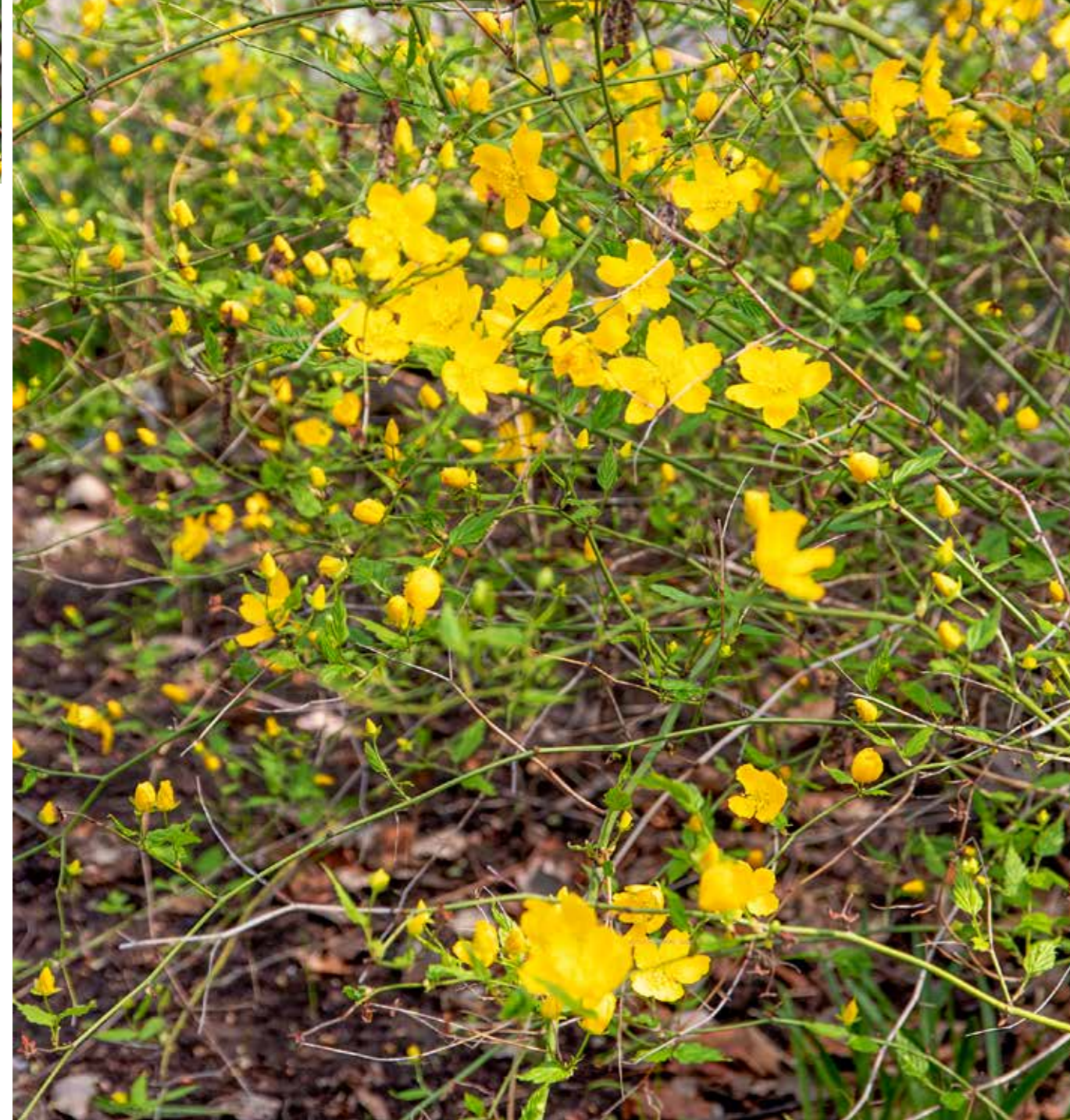
Spridda över Stadsträdgården finns buskar från hela norra halvklotet. Under våren och sommaren visar deras blommor upp en mångfald av färgnyanser och sedan bildas intressanta fröställningar. På hösten får buskarna blad i vackra färger.

SHRUBS

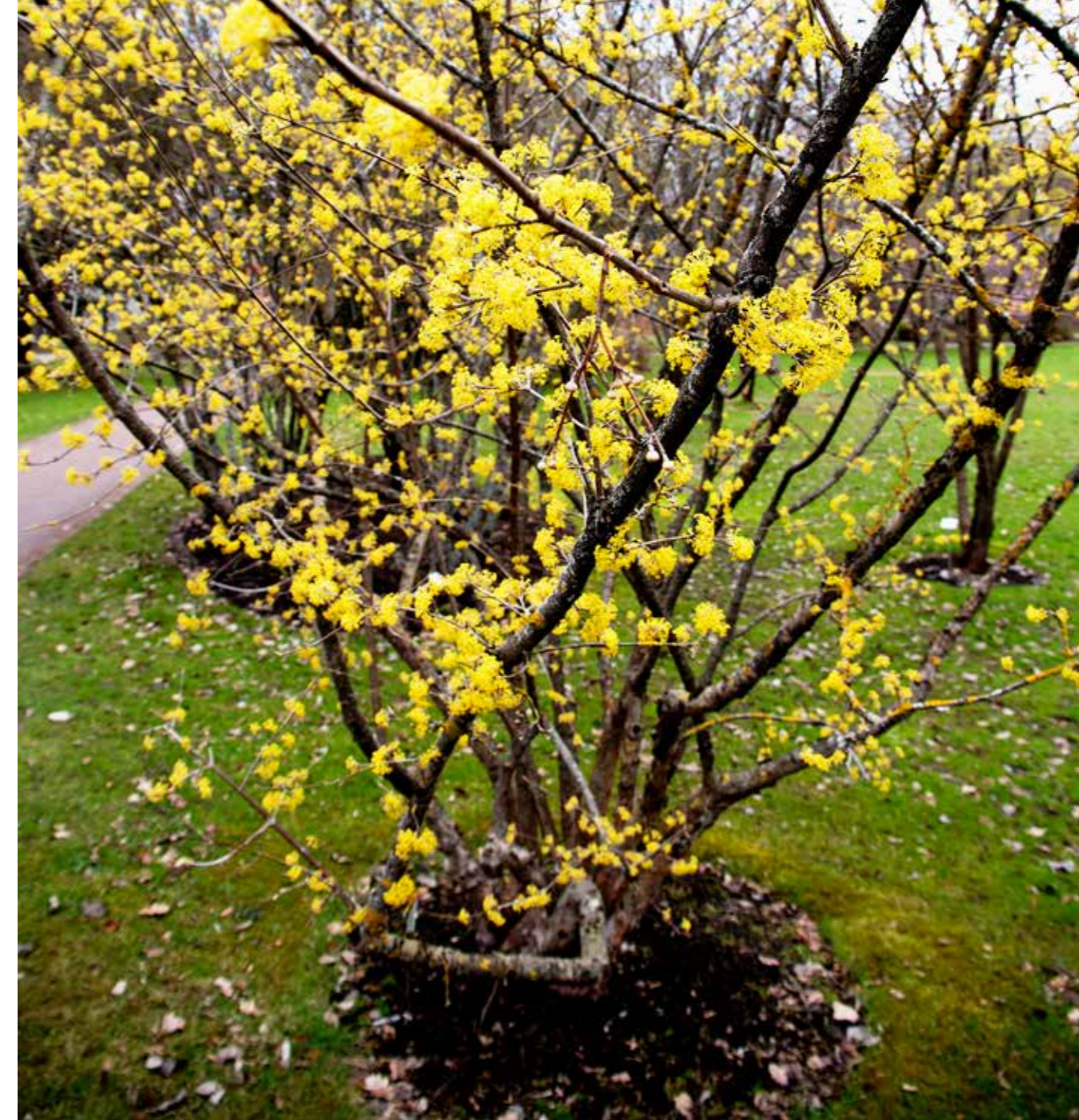
There are shrubs in the City Garden from all across the northern hemisphere. During spring and summer, their flowers present a huge variety of colours, and then interesting seed groupings are formed. In the autumn the leaves turn into new, beautiful colours.

Forsythia sp.,
forsythia

Kerria japonica,
kerria
Utbredning:
Kina och Japan.
Distribution:
China and Japan.

Cornus mas,
körsbärskornell

Utbredning: mellersta och
södra Europa, Mindre Asien
och Kaukasus.
Distribution: Central and
Southern Europe, Asia Minor
and the Caucasus.

Azalea och rododendron

Azalea och rododendron är ljungväxter och tillhör samma släkte med utbredning på norra halvklotet. Det finns närmare 2 000 arter. De är kalkskyende och ska alltså ha sur jord.

Azalea har blad som fälls på vintern medan rododendron är städsegrön. De är dekorativa inslag i trädgårdar året om. På sensvåren och försommaren, när de blommar, utgör de en fantastisk färgprakt.

I Sverige finns två vilda arter: lapsk alpros och skvattram.

Azalea and rhododendron

Azalea and rhododendron belong to the heather family and are found all over the northern hemisphere. There are almost 2,000 different species. They are ericaceous.

The leaves of the azalea fall in winter while the leaves of the rhododendron remain pure green. They are both distinctive decorative elements of gardens all year round. When they bloom in late spring and early summer they produce fantastic colours.

Two species grow in the wild in Sweden, *Rhododendron lapponicum* and *Rhododendron tomentosum*.

Rhododendron sp.,
azalea

Rhododendron Catawbiense-Gruppen,
parkrododendron

Rhododendron calophytum,
paraplyrododendron

Utbredning: Kina.
Distribution: China.

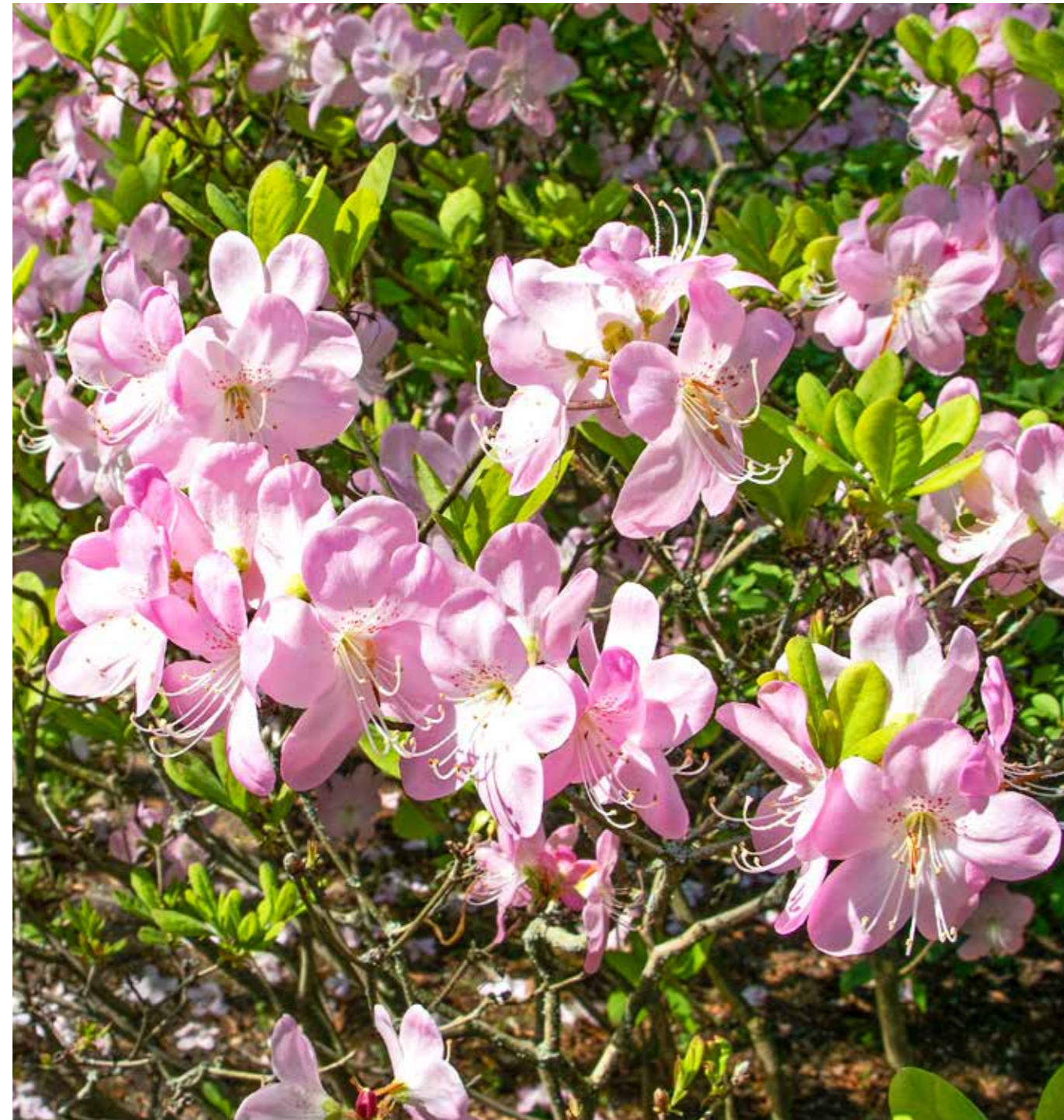
Rhododendron yakushmanum,
praktrododendron

Utbredning: Yakushimaön, södra Japan.
Distribution: Yakushima island, southern Japan.

Rhododendron 'Fantastica',
yakushmanum-rododendron

Rhododendron schlippenbachii, koreansk azalea

Utbredning: Japan, Korea, Manchuriet.
Distribution: Japan, Korea, Manchuria.

Kalmia latifolia 'Olympic Fire', bredbladig kalmia

Knoppar av kalmia. Kalmia är en ljungväxt som är släkt med rododendron. Det finns 7-8 arter som växer i Nordamerika. Peter Kalm, en lärjunge till Linné, har givit växten dess namn.

Buds of *Kalmia*. *Kalmia* belongs to the heather family and is related to *Rhododendron*. There are 7-8 species that grow in North America. The plant is named after Peter Kalm, an apostle of Linnaeus.

Colutea x media
 'Copper Beauty',
 hybridbläsart

Blommor och frukter.
 Flowers and fruits.

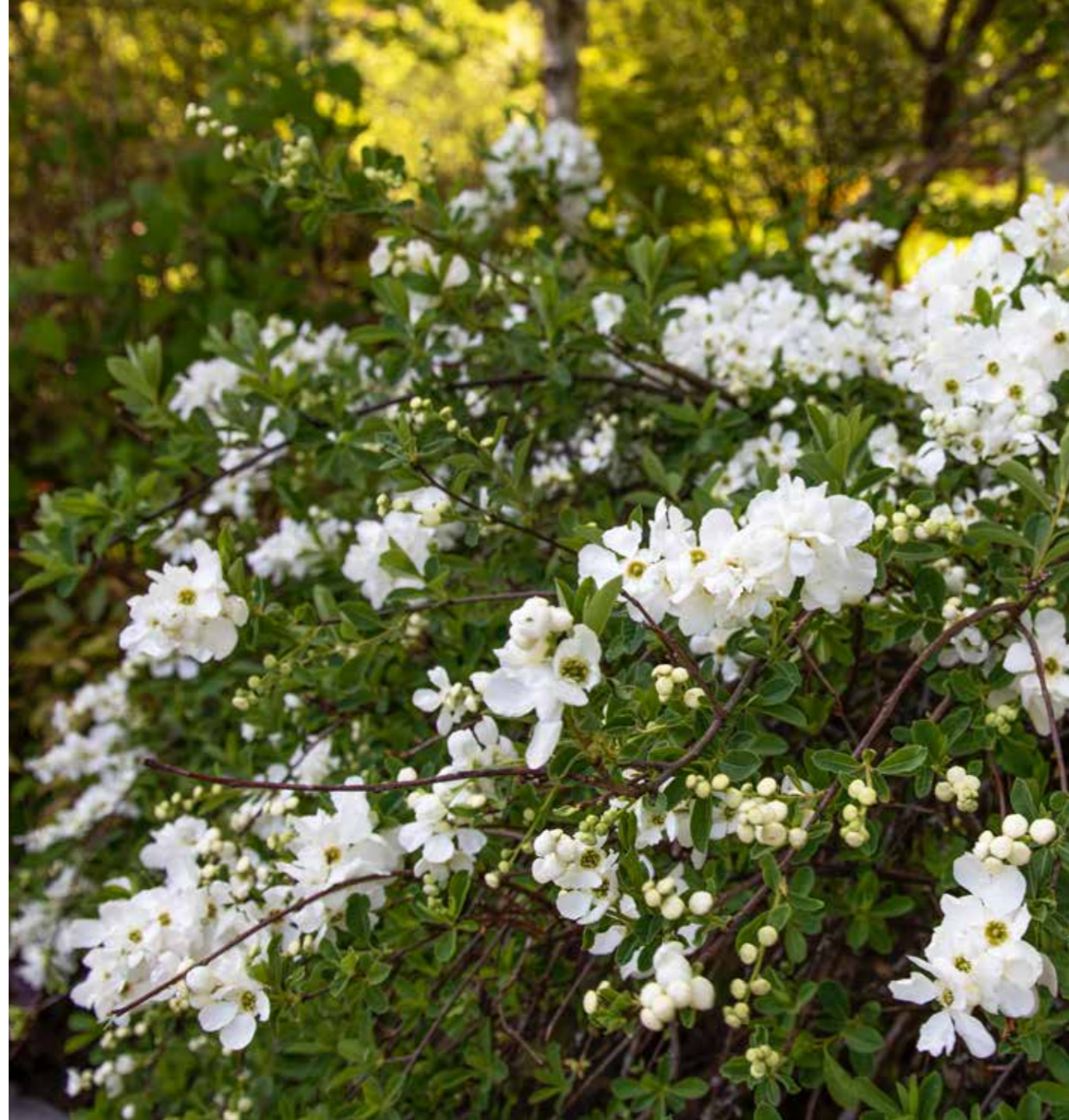
Viburnum furcatum,
 japanskt gaffelolvon

Utbredning: Japan.
 Distribution: Japan.

Staphylea bumalda,
 japansk pimpernöt

Exochorda 'The Bride',
liten pärlbuske

Deutzia scabra
'Codsall Pink',
thunbergdeutzia

Utbredning: Japan
och Kina.
Distribution: Japan
and China.

Klockbuskar

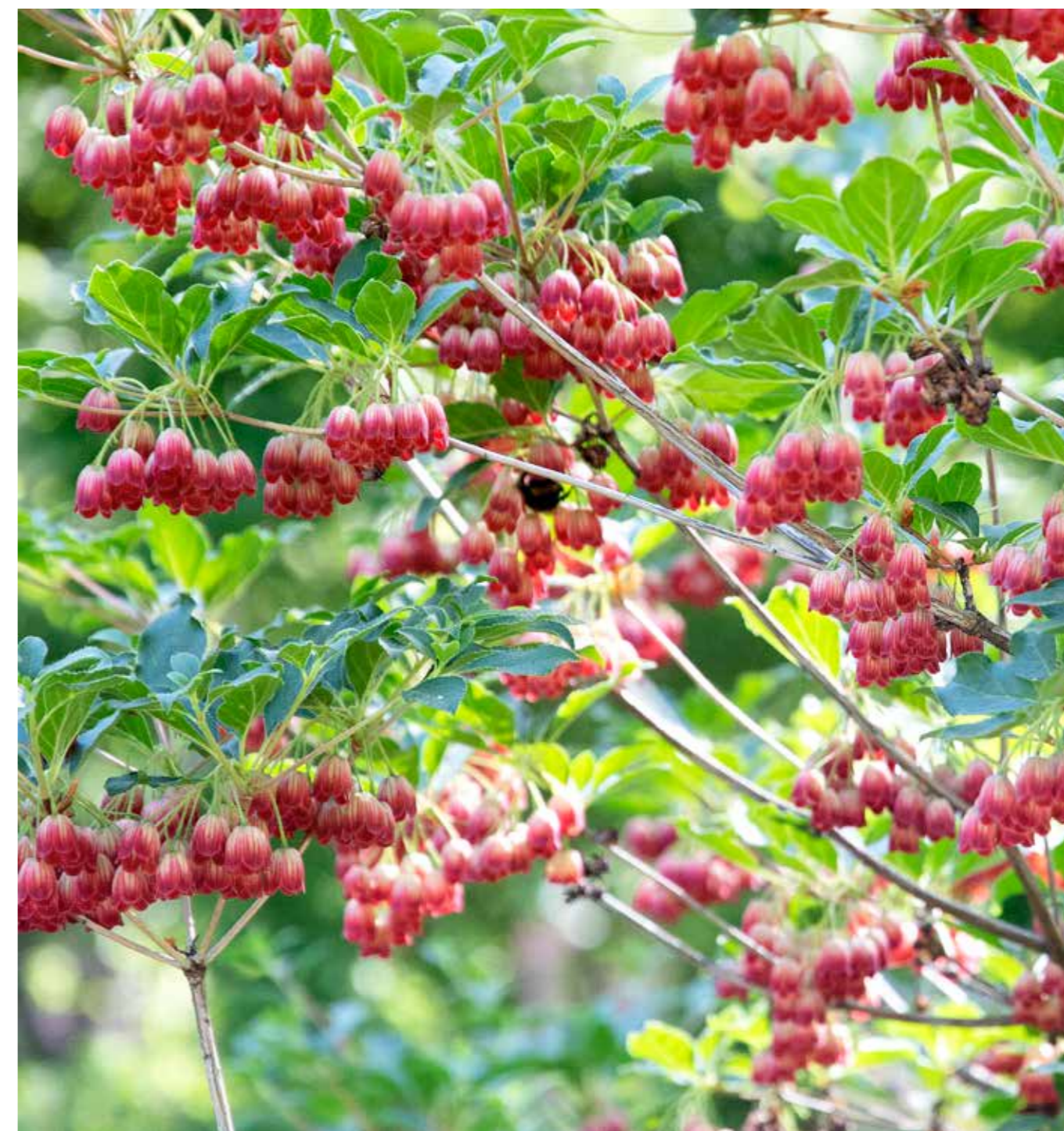
Det finns drygt tio olika arter i klockbusksläktet. De växer företrädesvis på Himalayas sluttningar samt i Vietnam och Japan.

Enkianthus

There are just over ten different species of *Enkianthus*. It grows on the Himalayan slopes and in Vietnam and Japan.

Enkianthus campanulatus
var. *palibinii*,
rödblommig klockbuske

Enkianthus campanulatus
PINK SELECT,
klockbuske

Kerria japonica
'Pleniflora',
fylld kerria

Calycanthus floridus,
hårig kryddbuske

Helwingia japonica,
helwingia

Helwingia är tvåbyggare och blommorna sitter direkt på bladen. Mitt i sommaren har frukterna ramlat av och det syns ingen skillnad på hon- och hanplantor.

Överst: honblommor

Mitten: hanblommor

Underst: frukter

Helwingia is dioecious and the flowers grow directly on the leaves. By the middle of summer the fruits have fallen and it's impossible to see the difference between males and females.

Top: female flower

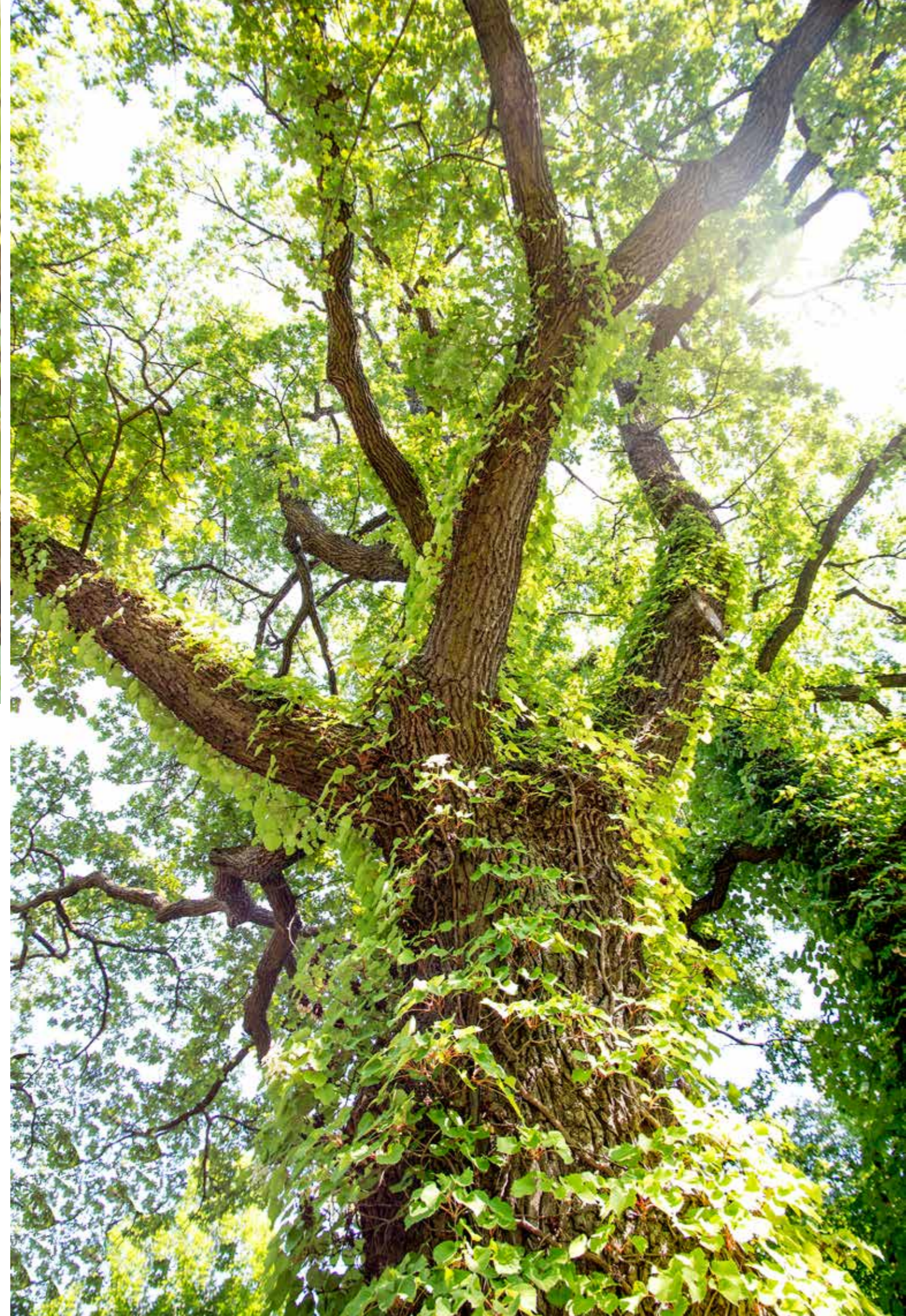
Middle: male flower

Bottom: fruit

Schizophragma hydrangeoides,
skenhortensia

Aristolochia manshuriensis,
koreansk pipranka

Pipranka är en klättrväxt, som växer snabbt i sommarvärmen. Den har fått sitt namn av den märkliga blomman som ser ut som en sjöskumspipa och sitter väl gömd under bladen.
Pipevine is a climbing plant that grows rapidly in the summer heat. It gets its name from the strange flower that looks like a sailor's pipe sitting well hidden under the leaves.

BARRTRÄD

Barrträd växer naturligt över hela jordklotet och är som regel gröna året om. De blommar på försommaren och får kottar i olika färg och form. I Stadsträdgården finns barrträden företrädesvis i den södra delen.

Väl gömt mellan de stora lövträden i norra delen av parken växer ett lärkträd. Stammen på detta är mycket grov och hög. Förmodligen har det planterats redan på 1800-talet.

CONIFER

Conifers grow naturally throughout the globe. They dominate the southern part of the City Garden. They are usually green all year round and bloom in early summer, some of them with cones of different colours and shape. Well-hidden between the large, old trees in the northern part of the park is a larch tree. The trunk is very rough and tall. It was probably planted in the 1800s.

Abies fraseri,
virginiagran

Picea abies f. *virgata*,
ormgran

Utbredning: Skandinavien,
Tyskland och Schweiz.
Distribution: Scandinavia,
Germany and Switzerland.

Picea orientalis 'Aureospicata',
orientgran

Hanblommor på den övre bilden och hon-
blommor, blivande kottar, på den undre.
Male flowers in the top picture, and female
flowers, soon to be cones, in the lower
picture.

Abies alba ssp. *nebrodensis*,
nebrodgran

Tsuga canadensis 'Jeddeloh',
hemlock

Metasequoia
glyptostroboides,
kinesisk sekvoja

Detta barrträd ansågs utdött när det hittades som fossil. Det har upptäckts vildväxande i sydvästra Kina och är nu ett ofta förekommande prydnads-träd som tappar sina barr på vintern.

This coniferous tree was considered extinct when it was found in fossil form. It has however been discovered growing wild in south-west China and is now a common ornamental tree that loses its needles in winter.

Pinus parviflora,
silvertall

Pinus cembra,
cembratall

Utbredning: Alpena och Sibirien.
Distribution: The Alps and Siberia.

Cembratallen är ett av de ursprungliga träden i Stadsträdgården. Den är långsamväxande och kan bli 500 år gammal. Fröna har använts i bröd. På 1800-talet planterades bland annat cembratallar i SJ:s järnvägsparker.

Pinus cembra was one of the first trees planted in the City Garden. It grows slowly and can be up to 500 years old. The seeds have been used to make bread. In the 19th century this species was planted in many of the parks maintained by the Swedish State Railways.

Pinus heldreichii,
ormskinnstall

Utbredning: Balkan.
Distribution: Balkans.

Europas äldsta träd, 1 075 år,
finns i Grekland. Dessa tallar
är långsamväxande och kan bli
mycket stora.
Europe's oldest tree is 1,075
years old and can be found in
Greece. These pines grow very
slowly and can be very tall.

Han- och honblommor på
solfjäderstall.
The male and female flowers
of *Sciadopitys verticillata*.

Sciadopitys verticillata,
solfjäderstall

Utbredning: Japan
Distribution: Japan

Thuja plicata 'Excelsa',
goliattuja

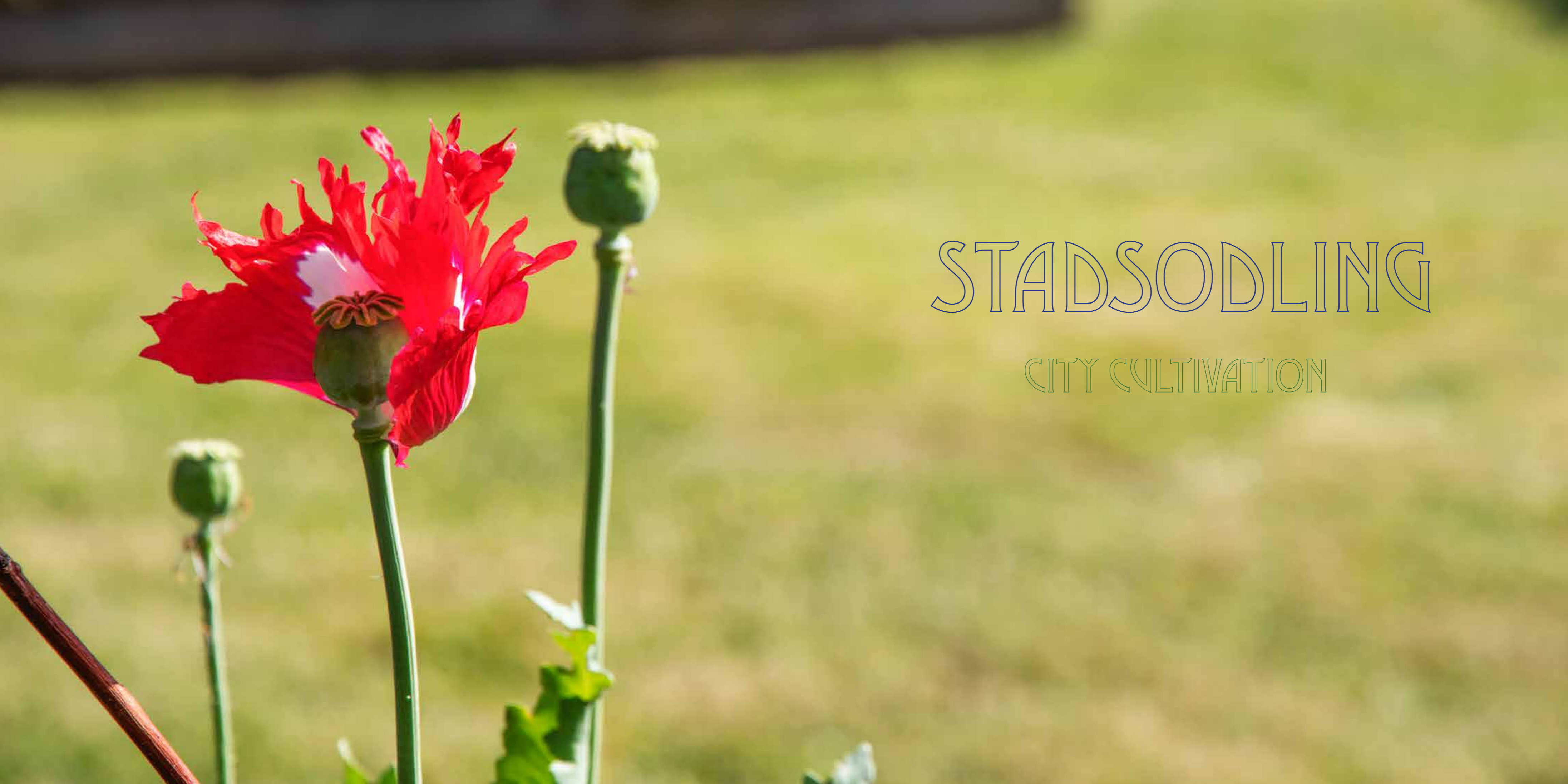

Han- och honblommor
på samma gren.
Male and female flowers
on the same branch.

Thujopsis dolabrata,
hiba

Utbredning: Japan.
Distribution: Japan.

STADSODLING

CITY CULTIVATION

CITY CULTIVATION

The City Garden extends beyond the actual park along Sjömansgatan to Konduktörsgatan. Here, there are cultivated areas that are open to the public through educational associations.

After the great fire of 1865, parts of this cultivated area were filled with fire debris. Demolition waste was later piled on top, so the soil contains contaminants. By sowing seeds and growing plants in cultivation boxes, the risk from contaminated soil is reduced, and soil can be chosen for specific plants.

The City Garden was established from the beginning as a commercial garden so that the city's inhabitants could eat fresh vegetables, fruit and berries, and buy flowers. Residents could buy plants and seeds for their own gardens. Today, this gardening business has long since disappeared. Society has changed. Nowadays you can get everything you want in commercial department stores and grocery stores.

STADSODLING

Stadsträdgården sträcker sig utanför den egentliga parken utmed Sjömansgatan fram till Konduktörsgatan. I denna del finns stadsodlingar som är öppna för allmänheten via studieförbund.

Efter den stora stadsbranden 1865 fylldes delar av området häromkring med brandrester. Senare har det också fyllts på med rivningsavfall varför marken kan innehålla föroreningar. Genom att plantera eller så i odlingslådor elimineras riskerna med förgiftad mark och jorden kan väljas för det som ska odlas.

Stadsträdgården anlades från början för att stadens invånare skulle få tillgång till färska grönsaker, frukter, bär och blommor. Man kunde också köpa plantor och fröer till sin egen trädgård. I dag har den kommersiella verksamhet för länge sedan försvunnit. Samhället har förändrats och numera kan man få tag på allt som önskas i trädgårdshandeln eller i varuhus och dagligvarubutiker.

Odlingslådor

Det har blivit populärt att anlägga sina egna odlingar och att äta ”hemodlade” grönsaker. I den här delen av Stadsträdgården skulle man kunna påstå att meningen med trädgården åter har fått betydelse om än i annan form än från början.

Cultivation boxes

Nowadays people plant their own crops and eat home-grown vegetables. In this part of the City Garden the meaning of the garden has been given renewed significance although in a different form than originally envisaged.

Prunus sargentii 'Rosensky',
bergkörsbär

Köksväxter: jordgubbar, tomater, ärtor och gräslök kan återfinnas i odlingslådorna i Stadsträdgården. Kitchen vegetables: Strawberries, tomatoes, peas and chives are now being grown again in cultivation boxes in the City Garden.

Prydnadsblommor: akleja, alunrot, tagetes och riddarsporre. Ornamental flowers.

Helianthus annuus,
solros

Belöning för odlarens möda: äpple, humle, squash och flaskkurbits (kalebass).
The reward for the gardener's hard work: Apple, hops, squash and gourd.

HISTORIK OCH KARTOR

HISTORY AND MAPS

Den mycket omtyckta restaurangen i Stadsträdgården byggdes i början av 1900-talet och placerades på samma plats som det tidigare schweizeriet. Bilden tagen före ombyggnaden på 1930-talet. Restaurangen blev tyvärr lågornas rov 1959. Arkitekt: Svante Dylén. Foto: Karl Nyström, Värmlands Museum.

The very popular restaurant in the City Garden was built in the early 1900s and was located in the same place as a former konditorei. It was destroyed by fire in 1959. Architect: Svante Dylén. Photo: Karl Nyström, Värmlands Museum.

HISTORIK OCH KARTOR

HISTORIK

Hushållningssällskapet

Wermländska hushållningssällskapet, som bildades 1802, har en betydande del i att Stadsträdgården anlades. Sällskapets uppgift var bland annat att förmedla kunskap om olika odlingsformer av såväl grödor som prydnadsväxter och frukter av diverse slag. Dessutom skulle odlade produkter kunna säljas till allmänheten.

Man såg också vikten av att få en vacker park som rekreation för den växande stadsbefolkningen.

Trädgårdsmästarskola

I början av 1860-talet erbjöd stadens styrande mark till Hushållningssällskapet att etablera en trädgårdsmästarskola. För att kunna bedriva undervisning på rätt sätt var villkoret att också ha tillgång till en trädgårdsanläggning för odlingar och undervisningsmaterial. Detta stämde väl överens med stadens önskemål om en stadsträdgård och 1862 påbörjades förberedelser för anläggningen.

Trädgårdsmästarskolan flyttades från Grumstrakten 1864 men lades ned redan 1876. Då hade Alnarps lantbruksinstitution i Skåne inrättats. De trädgårdsmästare, som förestod parken och som så önskade, kunde dock ha kvar elever på privat basis. Någon gång på 1910-talet var Selma Lagerlöfs trädgårdsmästare Naima Smith elev här.

48 ANNONS-AFDELNING.

Karlstads Stadsträdgård

Föreståndare: Joh. Richter,

Frö- & Blomsterhandel

Buketter, Kransar, Samplanteringar
och
Dekorations-Växter
alla årstider m. m.

Träd och *Buskskolor* af Frukt- och Parkträd,
Bär- och *Blomsterbuskar*, *Grönsaker* m. m.

Order från landsorten expedieras på bestämd tid såvida ej naturhinder inträffar.

Annons i lokalt annonsblad.
Advert in a local advertising journal.

Schweizeriet med Orrholmen i bakgrunden. Arkitekt: Stadsarkitekt Karl Erik Sundberg. Byggnaden placerades mitt i Stadsträdgården och ersattes i början av 1900-talet av en restaurang.

Okänd fotograf, 1869. Tillhör Carlstads-Gillet's samlingar. The konditorei with Orrholmen in the background. Architect: Karl Erik Sundberg. The building was placed in the middle of the City Garden and was replaced in the early 1900s by a restaurant.

Unknown photographer, 1869. From the collection of Carlstads-Gillet.

Schweizeriet 1884. Foto: Kungl. hovfotograf J. Jaeger. The konditorei in 1884. Photograph: Royal court photographer J. Jaeger.

Skolträdgård och park

Stadsträdgården skulle alltså vara en skolträdgård för eleverna på Trädgårdsmästarskolan men också ett rekreativsområde för stadens invånare. Detta innebar att parkens växtval borde vara så brett som möjligt ur såväl botanisk som kulturell synpunkt och att väl tilltagna ytor för odlingar skulle finnas. Trädgården anlades i engelsk stil och med vissa drag av den tyska. Den engelska stilen innebar att de naturgivna förutsättningarna utnyttjades medan den tyska att växterna tuktades och formklippes. Några av de växter som planterades i den första parken finns kvar än i dag.

Restaurangerna

Redan tidigt framkom önskemål om att få sätta upp vattenpaviljonger och serveringskiosker för att kunna förse dem som strövade i parken med läskande drycker eller kaffe med dopp. Ganska snart började man tänka på att det skulle vara trevligt med någon form av serveringsbyggnad. Ett schweizeri byggdes i slutet av 1860-talet och norr om detta en musikestrad som var scen för åtskilliga orkestrar och musik-evenemang under årens lopp. Schweizeriet blev efter hand för litet och omodernt och behövde förstoras och göras om. Det skulle dock dröja till början av 1900-talet innan man fick en större lokal. Stadsträdgårdens nya restaurang blev en pampig byggnad där schweizeriet tidigare hade legat. Tyvärr blev denna byggnad offer för lågorna 1959 när en pyroman härjade i staden.

1930 byggdes restaurangen om. Bilden är ett collage. The restaurant was altered in 1930.

18 ANNONS-AFDELNING.

Frimurarelogens Restaurant

Stadsträdgårdens Sommar-restaurant
och
Teater-Foyern,

som innehafves af undertecknad, får hos den ärade allmänheten rekommendera sig med beställningar af

Frukostar, Middagar och Supéer
samt
Bröllop och Begravnigar
m. m.

Frimurarelogens stora Festväning
upplåtes för beställningar efter derom förut gjord tillsägelse.

Karlstad i December 1893.
Oscar Dahlberg.

Annons i lokalt annonsblad. Advert in a local advertising journal.

Schweizeriet i ombyggt skick med musikestrad till vänster. Anläggningen revs i mitten på 1890-talet. Rivningsvirket användes vid utbyggnaden av restaurangerna på Tynäs och Lövnäs. Okänd fotograf.

The konditorei in its rebuilt form with the bandstand to the left. This building was taken down in the 1890s and the timber was used to extend restaurants in Tynäs and Lövnäs.

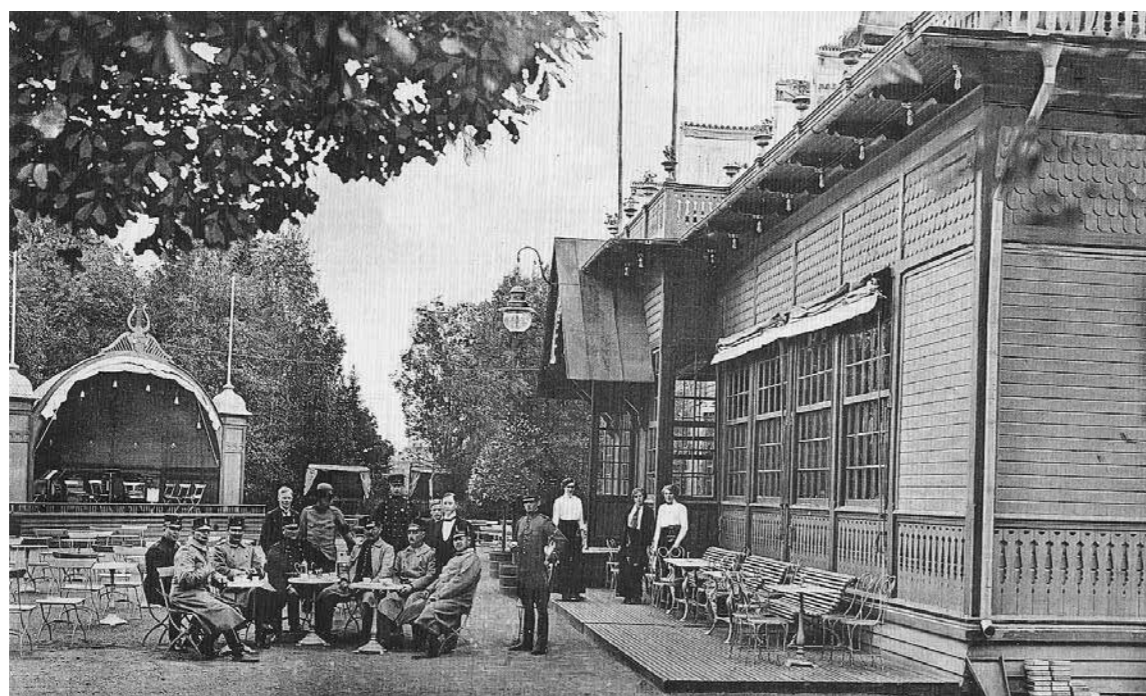
Unknown photographer.

Officerare från Kungl. Värmlands regemente gästar Stadsträdgården. Den nyuppförda restaurangen i ursprungligt skick. Musikpaviljongen till vänster byggdes redan år 1893. Okänd fotograf.

Officers from the royal Värmland regiment visiting the City Garden. The picture shows the newly built restaurant. The musical pavilion on the left was built in 1893.

Unknown photographer.

Nedgången

Från parkens tillblivelse och fram till det att restaurangen brann – i nästan 100 år – hade man många olika arrangemang i parken. Alla var välbesökta och omtyckta, och i en vacker miljö. Efter hand som samhället förändrades och människorna fick andra vanor samt efter det att restaurangen brunnit, föll Stadsträdgården i glömska. Åtskilliga av stadens beslutsfattare försökte under till exempel miljonprogrammets dagar 1965–75 att få utnyttja marken till annat än ”bara till en förfallen trädgård”. Som tur var klarade sig marken och 1993 började man tänka på att rusta upp parken. Det är det resultatet vi ser i dag. Insikten om värdet av att ha en grön ”lunga” mitt i staden har också bidragit till att Stadsträdgården restaurerades.

Upprustningen

År 1988 utarbetade ledande landskapsarkitekter i Karlstad ett ”Förslag till partipolitiskt program” för utveckling av stadens parker. Detta gick bland annat ut på att rusta upp Stadsträdgården och på nytt göra den till ett levande trädgårdscentrum efter förebilder från Göteborg och Linköping.

För att nå ett lyckat resultat med en anläggning av det här slaget spelar valet av växter anpassade till klimatet en avgörande roll. Jordmån kan alltid förändras men väder och vind råar man inte på! Karlstad karakteriseras av ett kontinentalliknande klimat med stor influens av Väneren, som i egenskap av större insjö också ger en maritim prägel. Södra Värmland har sena vårar, varma somrar och utdragna höstar. Nederbörden är cirka 650 mm/år och antalet soltimmar är ungefär 2 000 per år.

Efter många diskussioner och funderingar beslöt Tekniska Verken våren 1993 att satsa på en restaurering av stadens äldsta och största park, Stadsträdgården. Parkingenjör Alf Hevelius och dendrolog Anders Blomqvist anlätades för detta ändamål. Dessa två tilldelades Karlstads kommuns kulturstipendium 2003 för sina insatser.

Vid val av växter har Hevelius och Blomqvist särskilt tagit hänsyn till vackra bladformer, blommor, iögonfallande bark och inte minst vackra höstfärger. De har skapat en trädgård som är intressant året om. Här finns växter som blommor mitt i vintern. Redan tidigt i Stadsträdgårdens historia fanns magnolior och nu har beståndet utökats med nya arter. De växter som har planterats är alla hemmahörande i norra halvklottets tempererade zon och kommer bland annat från Kina, Manchuriet, Korea, Japan, östra Nordamerika och Europa.

Flygfoto över Stadsträdgården med omgivning vid Karlstadsutställningen 1947. Bilden visar trädgården från norr mot söder. Flygfoto av Oscar Bladh. Bild från Karlstads kommun.

Till vänster i bilden syns det gamla tullhuset och till höger om detta ligger Expositionshuset. Restaurangen, som brann 1959, finns mitt i bilden. Till höger syns tydligt ekallén som går genom hela anläggningen. Till höger om denna ligger området för odlingar, förråd och uthus som togs i anspråk för Rosenbads hemmet i början av 1960-talet. Sjömansgatan anlades i mitten av 1950-talet och kom att sträcka sig i bildens övre del.

An aerial view of the City Garden and surroundings taken during the Karlstad Exhibition in 1947. The picture shows the City Garden from north to south. The photograph was taken by Oscar Bladh.

To the left of the picture is the old customs house, while on the right is the exhibition building (Expositionshuset). The restaurant, which burned down in 1959, is located in the middle of the picture. To the right, the line of oak trees is clearly visible. To the right of this is the area for cultivation, storage and outbuildings that were turned into the Rosenbad home for the elderly in the early 1960s.

Orangeriet på 1870-talet. Arkitekt E. A. Wilhelm Sparre. Framför byggnaden odlades de första tomaterna i Sverige. Dessa föll inte Karlstadsborna i smaken när de såldes på torget.

Okänd fotograf. Bilden tillhör Carlstads-Gilletts samlingar.

The Orangery in the 1870s. Architect: E. A. Wilhelm Sparre. The first tomatoes ever grown in Sweden were planted in front of this building. They were not popular with local people when sold on the town square.

Unknown photographer. The photograph is from the collection of Carlstads-Gillet.

I mitten av 1980-talet byggdes Orangeriet om till kontorshotell. In the mid 1980s, the Orangery was converted into an office complex.

HISTORY AND MAPS

HISTORY

Agricultural Society

The Wermland Rural Economy and Agricultural Society, founded in 1802, played a significant role in the formation of the City Garden. One of the purposes of the society was to pass on knowledge about different types of cultivation of crops, ornamental plants and fruit. In addition, cultivated products could be sold to the public. Another purpose was to create a beautiful park as a place of recreation for a growing urban population.

Gardening school

In the early 1860s, Karlstad's rulers offered land to the Rural Economy and Agricultural Society to establish a gardening school. In order to create the best conditions for teaching, one of the conditions was that the society should provide access to a garden for growing crops and teaching materials. This fell in with the wish to build a town garden, and in 1862 preparations for the new park began. The gardening school was moved to Karlstad from the neighbouring town of Grums in 1864 but was abandoned in 1876 when Alnarps agricultural institution was established in Skåne at this time. The head gardeners who managed the park were permitted to take on students on a private basis. Some time in the 1910s, Naima Smith, the head gardener of Nobel prize winner Selma Lagerlöf, was a student here.

Gardening school and park

The City Garden would thus be a gardening school for gardening students while also being a recreation area for the city's inhabitants. This meant that the range of plants chosen should be as broad as possible from both the botanical and cultural viewpoint and that the area for cultivation should be as large as possible. The garden was laid out in the English style with some German features. The English style meant that the existing natural landscape was utilized as much as possible while the German influence involved pruning and cutting to regular shapes. Some of the plants that were planted in the first park remain to the present day.

Restaurant

Already at a very early stage, there was a wish to build a water pavilion and kiosk to serve visitors to the park with coffee and refreshments. Pretty soon, plans for a more substantial building were being made. A konditorei was built in the late 1860s and north of it a bandstand became the stage for several orchestras and musical events over the years. This building proved to be too small and old-fashioned. However, it would take until the beginning of the 20th century before it was enlarged. The new restaurant became a magnificent building on the site of the original konditorei. Unfortunately, this restaurant was destroyed by fire when an arsonist went on a spree in the city in 1959.

Decline

From the park's opening until the restaurant burned down – almost 100 years – many different events were arranged in the park. These events were well-attended and popular due to the beautiful setting. Society has of course changed over time and people have developed new habits. After the restaurant was demolished, the City Garden fell into oblivion. Town planners tried during the 1960s Million Programme of housing development, for example, to use the land for other purposes than "just a dilapidated garden". Luckily, the parkland survived, and in 1993, a restoration of the City Garden became topical and led to the result we see today. An understanding of the value of having a green lung in the middle of the city has also helped the City Garden cause.

Refurbishment

In 1988, leading landscape architects in Karlstad prepared a "Proposal for a party political programme" for development of the city parks. This involved, among other things, restoring the City Garden and once more making it to a living garden similar to ones in Gothenburg and Linköping. To succeed in a project of this kind, the choice of plants adapted to the local climate is crucial. Soil can always be changed, but the weather and wind cannot! Karlstad is characterized by the great influence of Lake Vänern on the continental climate, as the mighty inland sea has a maritime impact. Southern Värmland has a late spring, hot summer and an extended autumn. Rainfall is about 650 mm a year and there are about 2,000 hours of sunshine per year. After many discussions and reflections, the technical works department decided in the spring of 1993 to invest in a restoration of the city's oldest and largest park, the City Garden. Park engineer Alf Hevelius and dendrologist Anders Blomqvist were hired for this purpose. These two men were awarded the Karlstad municipality's cultural scholarship in 2003 for their efforts. When choosing plants, Hevelius and Blomqvist have taken special account of beautiful leaf shapes and flowers, eye-catching bark and not least beautiful autumn colours. They have created a garden that is interesting all year round. They included plants that bloom in the middle of winter. Magnolias featured early in the history of the City Garden and now the stock has been expanded with new species. The species that have been planted are all native to the temperate zone of the northern hemisphere, originating from China, Manchuria, Korea, Japan, eastern North America and Europe.

KARTOR

När Stadsträdgården kom till i mitten av 1800-talet planerades en tydlig axel från Stora torget över järnvägsspåren, som anlades i slutet av 1860-talet, fram till Stadsträdgården. Där tog ekallén vid som då var en av de längsta i sitt slag i landet. Sista delen, som numera är borta, var dubbelsidig och gick ända ned till Mariebergsviken. På 1950-talet förändrades Stadsträdgården när Sjömansgatan kom att avgränsa parken mot söder. I stället tillfördes en yta längs denna gata fram till Konduktörsgatan. Här ligger i dag stadsodlingarna.

Över huvudentrén från nordost finns en båge av järn med guldbokstäver. Denna placerades här i samband med renoveringen på 1990-talet.

Det är spännande att i dag, våren 2019, fundera över om man tydligare kan markera axeln från Stora torget över järnvägen via en bro till ekallén. Därigenom skulle Stadsträdgården på ett naturligt sätt kunna knytas till centrum!

MAPS

When the City Garden was laid out in the mid-1800s, a clear axis was planned from the main square across the railway tracks, which were built in the late 1860s, up to the City Garden.

The avenue of oak trees then took over the axis. At the time, this avenue was one of the longest of its kind in Sweden. The last section of this avenue, now cut down, was double-sided and went all the way down to the lake at Mariebergsviken.

The City Garden was altered in the 1950s when a new road, Sjömansgatan, was built on the southern perimeter of the park. A new section of park was added to the west up to Konduktörsgatan. The cultivation boxes are located here.

Above the main entrance from the northeast there is an arc of iron imprinted with gold letters. This was placed here in connection with the renovation in the 1990s.

It is exciting today, in the spring of 2019, to think about whether the axis from the main square across the railway could be more clearly marked via a bridge leading to the avenue of oak trees. By doing so the City Garden could be connected to the city centre in a natural manner!

Översikt med kvartersindelning

I norra delen av Stadsträdgården finns huvudsakligen lövträd och i södra delen barrträd. Stadsodlingarna ligger längs Sjömansgatan.

Kvarter B, C, D, H: Stora lövträd med viss undervegetation.
Kvarter K: Stor öppen yta med kiosk.
Kvarter M: Barrträd.
Kvarter O: Boulebana.
Kvarter P, R: Stadsodlingar.

I övriga kvarter återfinns huvudsakligen solitärer i form av träd, buskar och örter. Äldre träd är markerade med mörkare grön nyans på kartan. Gula fält anger rabatter.

Overview of the City Garden

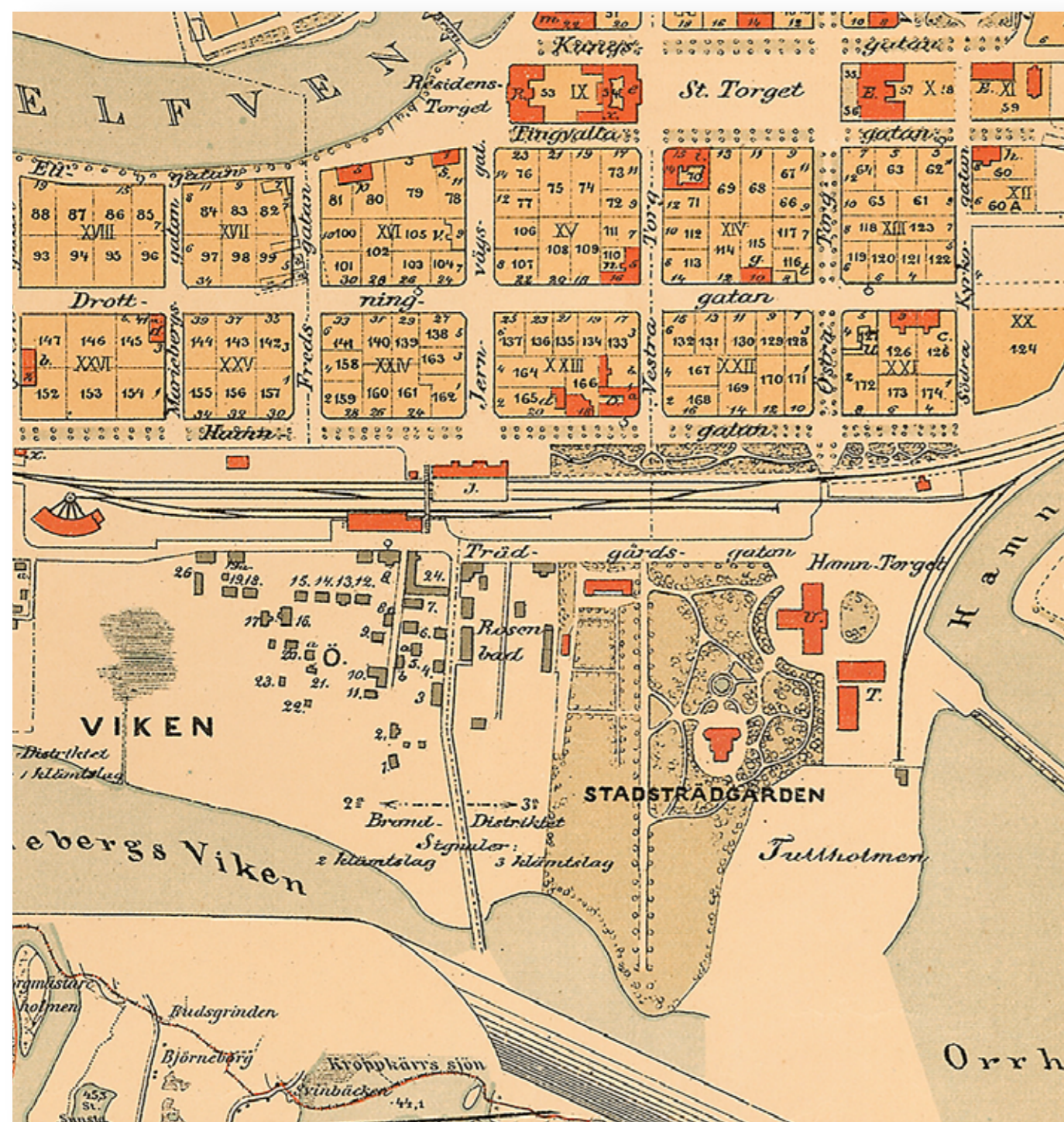
The north of the park is dominated by deciduous trees, with conifers to the south. The city cultivation boxes are next to Sjömansgatan.

Quarter B, C, D, H: Large deciduous trees with some undergrowth.
Quarter K: Large, open area with kiosk.
Quarter M: Conifers.
Quarter O: Boules court.
Quarter P, R: City cultivation boxes.

The other quarters feature mostly solitary trees, shrubs and herbs. Older trees are labelled in darker green on the map. The flowerbeds are marked in yellow.

Utsnitt ur en karta över Karlstad 1893. Här framgår att Stadsträdgårdens yta var betydligt större än dagens.
 A section from an 1893 map of Karlstad. The map shows that the City Garden was significantly bigger than it is today.

Utsnitt ur karta från 2018. Stadsträdgårdens nuvarande omfattning med Rosenbadshemmet i väster och kontorsbyggnader i öster. Järnvägsområdet norr om Stadsträdgården är under utveckling.
 A section from 2018 map of Karlstad. The City Garden is now bordered by the Rosenbad home for the elderly to the west and the office buildings to the east. The railway area to the north is under development.

TACK...

för visat intresse och engagemang för Stadsträdgårdens dokumentation.

Thank You
for sharing an interest in documenting the City Garden of Karlstad.

Karlstads kommun
Carlstads-Gillet
Akademibokhandeln i Karlstad
Lars-Hjalmars Bokhandel i Karlstad
Ahlmarks
Valmet AB
Life Academy
HSB Värmland

SEB
Berglöf och Velander
Christer med personal. ICA Stormarknad Karlstad
Karlstads Trädgårdssällskap
Länsstyrelsen Värmland
Nya Wermlandstidningen
Värmlands Folkblad
Värmlands Museiförening

TACK OCKSÅ

Emelie Nilsson för idén till boken och hjälp med marknadsföring
Kjell Furberg för noggrann korrekturläsning och granskning av växtnamn

Det här är verkligen Karlstadshistoria!
Att följa Stadsträdgården sådan den ser ut i dag
och hur den varit från tiden då den anlades ger
en inblick i stadens och samhällets utveckling.

Boken som tillkommit efter ett E-förslag till
Karlstads kommun från medlemmen i Carl-
stads-Gillet, Emelie Nilsson, och som utarbetats
av Inger och Per Berggrén, ålderman respektive
tidigare ålderman, med underlag av Anders
Blomqvist, hedersgillemedlem, är ett intressant
dokument som vi gärna tar upp i Gillets skrift-
serie. Den får nummer 48.

På uppdrag av Carlstads-Gilletts Råd
Karlstad i mars 2019

Lennart Hellqvist
Skrivare

This is truly Karlstad history!
Observing the City Garden of Karlstad as it ap-
pears today and how it was when originally laid
out provides an insight into the development of
the city and its social life. The book is the result
of an online proposal to Karlstad City made by
Emelie Nilsson, a member of Carlstads-Gillet
society. The book was produced by Inger and
Per Berggrén, alderman and former alderman,
with information provided by Anders Blom-
qvist, an honorary member of the society. It is
an interesting document that we are pleased to
include as number 48 in the society's series.

KÄLLOR

Skriftliga

Svensk Kulturväxtdatabas (Skud)

Anders Blomqvist: *Forskning om Stadsträdgården,
en historisk återblick fram till våra dagar*

Muntliga

Kikki Gillenäs, trädgårdsmästare Karlstads kommun

Jonas Grund, landskapsingenjör

Kartor

med tillstånd av Karlstads kommun

bearbetade av Lennart Moberg

SOURCES

Written

Svensk Kulturväxtdatabas (Skud)

Anders Blomqvist: *Forskning om Stadsträdgården,
en historisk återblick fram till våra dagar*

Spoken

Kikki Gillenäs, gardener

Jonas Grund, Landscape and Construction Management, SLU

Maps

with permission from Karlstad City

reworked by Lennart Moberg

Stadsträdgården i Karlstad är unik i sitt slag i Sverige med över 800 arter från hela norra halvklotet. Speciellt kan nämnas magnolior av många olika slag, som ända sedan parken anlades i mitten av 1860-talet, har varit parkens signum. I boken visas ett urval av träd, buskar och örter som finns i parken. En kortfattad historik med kartor berättar parkens historia.

The City Garden in Karlstad is unique in its kind in Sweden with over 800 species from all over the northern hemisphere. Of special note are the many different kinds of magnolias, which have been a hallmark of the garden since it was laid out in the middle of the 1860s. This book shows a selection of trees, shrubs and herbs found in the park. There is a summary of the park's history illustrated with maps.

